Ч. 260 (15.061). Львів, середа 23. листопада 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LI[illegible].

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіов. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

† Д-р Лесь Кульчицький

член-основник „Діла", член-основник і перший директор Земельного Гіпотечного Банку у Львові, основник і перший директор „Покутського Союзу", українського банку на коломийську округу, член багатьох центральних та покутських товариств, визначний передвоєнний діяч націонал-демократичної партії, заслужений організатор Коломийщини, помер на запалення легенів учора дня 21. листопада, в 79. році життя у Львові.

Д-р Лесь Кульчицький уродився 26. XI. 1859. року як син Григорія, окружного шкільного інспектора в Коломиї. Гімназію покінчив у родинному місті, правничі студії на черновецькому університеті. Вже як студент займався щиро громадською роботою на запущенім ще тоді Покутті. Після правничих студій був адвокатським кандидатом у Косові, а звідси перенісся до улюбленої ним Коломиї.

Тут, у Коломиї, виявився у повній силі його організаторський талант. Не було просвітно-культурної чи громадянської ділянки на Покутті, якій Лесь Кульчицький не присвятив би своїх сил. За його заходами повстав український банк під назвою „Покутський Союз", він був одним із основників коломийської філії „Просвіти", разом з о. Лепким оснував і адвигнув „Народній Дім" у Коломиї, був організатором Повітового Народнього Комітету націонал-демократичної партії на коломийську округу, а разом з пок. д-ром Теофілем Дембицьким був фундатором маєтности Белелуя для Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Товаришував і спільно працював у коломийському терені з адвокатом д-ром М. Дорундяком, що був послом від Коломийщини до галицького сойму та згодом перенісся до Борщева. Як асесор міста Коломиї Кульчицький дуже заслужився також для тамошнього українського міщанства та щиро підпомагав бідних учнів коломийської української гімназії.

Для пресової справи д-р Л. Кульчицький мав велике зрозуміння і був не тільки одним з основників „Діла", але з успіхом приложив свій труд та добував матеріяльні засоби для покутської популярної преси, серед якої визначився був перед війною популярний орган „Поступ". До цього журналу Кульчицький з'єднав був покійних уже нині публіцистів Ярослава Весоловського та Федя Федорцева, обидвох пізніших редакторів „Діла". Зокрема Федя Федорцева д-р Л. Кульчицький просто впровадив на поле журналістики.

Можна сміло сказати, що в часах нашого національного відродження всі артерії політичного, культурного та економічного життя не тільки Кломийщини, але також Покуття спочивали в руках д-ра Леся Кульчицького, подібно як його брат о. Клим відіграв визначну ролю в розвитку Станиславівщини.

В часі війни допомагав службовикам, що лишились були без посади. Як директор Земельного Гіпотечного Банку у Львові дуже заслужився для цієї установи. Брав також діяльну участь у розвитку Центрального Кооперативного Банку як член Надзірної Ради.

Вже як емерит д-р Л. Кульчицький цікавився діяльністю та долею наших економічних і культурних установ — до останнього дня життя.

Лишив дві сестри, п. Рибачкову, жінку гімназійного професора і другу — службовичку Центрального Кооперативного Банку.

Вічна Память заслуженому громадянинові!

Роковини програної.

Львів, 22. листопада 1938.

4 дні йдуть у місті паради з нагоди 20-літніх роковин польської перемоги у Львові. Розуміємо дуже добре, що це для всіх поляків роковини радісні і що вони відчувають потребу та мають добре право цю свою радість назверх виявити. Розуміємо теж, що особливо на тутешньому терені безупинної міжнаціональної боротьби — польський елемент хоче черпати з національних маніфестацій віру у свої сили та бодрість. Все це речі природні й нема мабуть між українцями людини, яка стояла б на становищі, що полякам не можна на якійнебудь частині польської держ. території святкувати своїх національних свят, таких, які вяжуться з їх воєнними перемогами, без огляду на те, чи ті свята комусь подобаються чи ні. Заперечування тієї засади булоб заперечуванням і нашого, українського, права святкувати свої національні свята та проявляти з приводу ріжних історичних роковин чи то свій смуток чи радість, не зважаючи на те, чи воно комусь по нутру чи ні.

І тому не йде річ про само свято, про саму маніфестацію. Йде річ тільки про **форми** святкування своїх національних перемог (поразок), про форми проявлювання своєї радости (смутку). Колиб ішло про національну маніфестацію на однородно-етнічній території, тоді це внутрішня справа тієї нації, це справа запалу, темпераменту, грошевих і технічних засобів, вільного часу та взагалі спромоги. Колиж мова про національні патріотичні свята на терені не то національно-мішаному, а й такому, на якому інша національність має більшість — то це вже справа не сентименту, тільки **політики**. А в політиці все заторкнені бодай — дві сторони. Нема ніякого сумніву, що так само, як невідповідна форма будь-якої української національної маніфестації викликалаб різкі застереження, протести чи навіть може репресії влади або реакцію польської вулиці (свіжий приклад з недавніх днів, дарма, що українські маніфестації з приводу Закарпаття не мали навіть протипольського вістря), так само деякі форми польських патріотичних маніфестацій тут, у Львові чи в краю, взагалі на терені Східної Галичини, не є байдужні і для українців. Тому, бо вони — навіть при повній українській назверхній мовчанці — залишають свій слід у психіці народів, що заселюють цю частину держави, залишають свій слід в **атмосфері**, яка у свою чергу має найповажніший, чи може навіть вирішний вплив на формування **політичних** польсько-українських відносин.

Треба признати, що в попередніх роках наше становище у цій справі, яке зводиться до тези, що **не слід зодягати своєї радости з приводу події, прикрої для другої сторони, в такі форми, щоб вона ту другу сторону дразнила, якщо не виразно ображувала,** — таке становище стрінулось було раніщими роками навіть зі зрозумінням у компетентних центральних польських чинників. Вони признали, що не слід голосно святкувати перемоги над тим колишнім своїм воєнним противником, який нині є співгромадянином та від якого нині вимага

Мадярщина є джерелом неспокою в Середущій Европі.

РУМУНСЬКА ПРЕСА ОСУДЖУЄ МАДЯРСЬКІ ЗАЗІХАННЯ НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

Пресове бюро Карпатської України подає низку голосів румунської преси про становище Мадярщини до Карпатської України.

Це мадярські поміщики — мовляв — тручають мадярську політику на імперіялізм, щоб оминути аграрної реформи. Карпатські українці дістали широку автономію та спокійно починають спільне життя у федерації з чехами і словаками — тимчасом мадяри висилають до Карпатської України терористичні диверсійні банди. Значить — Мадярщина є джерелом несупокою в Середущій Европі.

Карпатська Україна хоче жити в добрих взаєминах зі своїми сусідами — Польщею і Мадярщиною; вона дає культурну відповідь на терор і диверсію.

ПРОГРАМА УРЯДУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

За підписом премієра о. Волошина й міністрів д-ра Бачинського та І. Ревая, уряд Карпатської України видав під датою 14. ц. м. великий маніфест, в якому докладно та широко виложено програму державного будівництва.

Карпато-український уряд стверджує м. ін., що державне будівництво може відбуватися тепер к спокою, бо кордони Карпатської України ґарантовані великодержавами. Не тільки з чехами та словаками, громадянами спільної федеративної держави, але також з Польщею та Мадярщиною. Карпатська Україна хоче жити у згоді. Уряд Карпатської України переконаний, що цілий світ виявить зрозуміння для бажання карпатських українців, щоб не було більше диверсії чужих терористичних банд.

Національним меншинам Карпатська Україна забезпечує повний культурний розвиток. Нікого не будуть денаціоналізувати. Мадярська меншина матиме такі самі права в Карпатській Україні, як українська меншина в Мадярщині. **В Хусті буде оснований український університет.**

Зміст цього маніфесту карпато-українського уряду приніс берлінський „Фелькішер Беобахтер" в числі з 21. листопада.

НАРОДНІЙ БАНК У ХУСТІ.

Делеґат народнього банку Чехословаччини зявився у премієра д-ра Волошина та в імені народнього банку заявив, що банк рішив в найближчому часі відкрити філію в Хусті та що його вислали, щоб знайшов відповідне приміщення. Філія подбає, щоб у краю була достаточна кількість грошей в обігу

ється жертви майна і крови. Пригадаймо напр., що три роки тому, 22. листопада 1935. року ми писали: „Добре сталося, що вчорашня парада не мала таких розмірів і такого розгону, як це плянували собі спершу її ендецькі інспіратори, але зле сталося, що вона взагалі відбулася". В наступному (1936) році листопадові польські маніфестації обмежились лише до святкування памяти полягли поляків на відтинку вул. Бема („бемаки") та до переіменування вул. Мурарської на вул. Мончинського. При цій нагоді ген. Токаржевський виголосив промову з виразними політично-примирними тенденціями супроти українців: ту промову ми теж широко зреферували були і нічого її повторювати, тим більше, що пізніші події її перекреслили. Минулого року польське листопадове свято мало звичайний вузький характер, обмежуючись до богослуження та академії, так, що ми цієї події навіть не реєстрували. Зате цьогорічні польські листопадові маніфестації з приводу перемоги над українцями прийняли такий широкий і голосний характер, як його не мали ніколи за цілих минулих 20 літ. Дотичну відозву, що пишається на мурах Львова, містимо на іншому місці в її буквальному тексті: мова там про „інвазію", а під нею підписи вже не тільки польських громадських чинників, але й офіціяльних чинників державних.

Не знаємо, які мотиви рішили, щоб роковини перемоги над українським військом у Львові святкували тепер так шумно, так голосно і так довго. Не знаємо, чи поважні державні чинники пішли назустріч проектові, що його виготовили місцеві львівські чинники, відомі зі свого гурра-патріотичного підходу до таких справ, — просто зі щирого патріотичного сентименту та з куртуазії супроти Львова, без глибшої призадуми над політично-психольогічними наслідками таких маніфестацій, чи може своє рішення оперли на якихось розумових висновках. Деяка частина польського громадянства стоїть напр. на становищі, що саме така назверхня маніфестація польської перемоги і нинішньої польської сили впливає „втихомирююче" та „присмирююче" на українців, які — мовляв — поляків легковажать собі. Можливо, що в даному випадку і цей момент грав деяку ролю. А проте дозволимо собі звернути увагу, що це поганий педагогічний засіб і якщо така маніфестація має не тільки закріпити у патріотизмі поляків, але і „державно виховати" громадян української національности — то її наслідки минаються зовсім з ціллю.

Ми вже неоднократно висловлювали на цьому місці погляд, що одною із причин таких непримирних польсько-українських відносин, це та воєнна атмосфера, що її вічно підтримує польська сторона, всупереч вічним одночасним покликам про співжиття, співпрацю і т. д. В ніякій іншій частині польської держави нема стільки патріотичних польських маніфестацій що у нас. Ніде не чуємо стільки про польщину, що у нас. Ніде нема стільки шуму про воєнне минуле зперед 20-ти літ, скільки саме на цій території. Вічне пригадування подій зперед 20-ти літ з вічним повторюванням фразеольогії воєнних часів — вічно пригадує, немов та війна завжди ще актуальна, немов нема таких інших проблем дня, за якими можнаб не то що забути (бо такого минулого дійсно забути не можна), але постійно не казати про війну, оборону, ворога, стріли, жертви, но і про — готовість у кожній хвилині повторити ту саму воєнну історію. Коли-ж ці патріотичні маніфестації перетворюються у широку й голосну радість з приводу української програної, то чейже ніхто з поляків не може мати найменших сумнівів, що українців це не тільки дразнить і ображує, але що вони бачать у цьому вічні погрози, за якими гинуть поклики до замирення.

Не розуміємо, пощо це діється, і не бачимо в цих маніфестаціях ніякої користи для справи позитивного наладнання польсько-українських відносин ік.

Про плянову освітню працю.

В справі навчання неписьменних.

У статті „Зачинаймо працю від основ" (На порозі зимового сезону), поміщеній у ч. 254 „Діла" з 16. листопада 1938 торкнувся п. А. К. дуже важної проблеми нашої національно-культурної праці — справи навчання наших неписьменних та малописьменних. Справа незвичайно важна і треба направду радіти з того, що автор актуалізує її в прилюдній опінії.

Годимося вповні з п. А. К., що навчання неписьменних та малописьменних належать до основної, фундаментальної праці. Годимося також з поглядом, що цю працю треба вести дуже інтенсивно головно в зимовому сезоні. Але робить шан. автор основну помилку, якщо думає, що цю працю треба щойно „починати". Ні, навчання неписьменних та малописьменних треба не „зачинати", але продовжувати. На недавній пресовій конференції в Просвіті у справі навчання неписьменних стверджено, що боротьбу з неписьменністю ведеться в нас уже від довгих років. Просвіта видала вже за час акції поборювання неписьменности сотні тисяч букварів-читанок, рухомих азбук та виготовила чимало інструкцій, в всю ту працю веде доцільно і систематично завдяки своїй комісії та при допомозі наших інших установ і всього зорганізованого громадянства. Дуже дивно, що про те все шан автор не знає. Отже нема потреби зачинати наново те, що люди почали вже перед 40 літами.

У своїх теоретичних виводах про навчання неграмотних та малограмотних автор заняв єдине слушне становище, що в зимовому сезоні треба приступити до праці над неписьменними в цілому краю. Але в практичній розвязці цього питання зрадив шан. автор повну непоінформованість. Він пише: „Питання лише, хто мав би по наших селах цю дуже відповідальну роботу вести? **Питання знову дискусійне**. Одні кажуть: Просвіта", інші: Рідна Школа; ще інші Сільський Господар, або кооперативні установи.

Ми нарочно підкреслили речення „Питання знову дискусійне", щоб тим яскравіше підкреслити непоінформованість шан. автора, хоч і писав свою статтю напевне в найкращій вірі.

При доцільній нинішній орґанізації нашої суспільної праці не можна вже сьогодні ставити під дискусію питання „хто має займатися навчанням неписьменних". Це питання давно вже розвязане позитивно самим поділом суспільної праці між окремі наші товариства й орґанізації. Просвіта веде освітню працю між дорослими, Рідна Школа опікується молоддю в дошкільному і шкільному віці, Сільський Господар бере на себе господарсько-культурну працю, з Ревізійний Союз, Маслосоюз та інші товариства мають свої ясно означені й виразно розмежовані ділянки суспільної діяльности.

Отже навчання неписьменних належить до основних і статутових завдань Просвіти. При Головному Виділі Просвіти є спеціяльна комісія для боротьби з неписьменністю. В цій комісії засідають члени, що мають живі звязки з нашими центральними освітними та господарськими орґанізаціями. Засідають вони там на те, щоб співпрацювати та надавати одностайний напрямок цій усенародній праці на терені всіх орґанізацій і товариств. У комісії засідає також член, що втримує звязок з Головною Управою Рідної Школи. Отже Рідна Школа визнає тим самим за Просвітою завдання вести боротьбу з неписьменністю та радо співпрацює з нею на місцях. Тому ні Головна Управа Рідної Школи, ні її філії та кружки Р. Ш. не можуть скористати зі щирої ради шан. автора та засновувати в себе „спеціяльні освітно-виховні колеґії", бо і при Головному Виділі Просвіти і при всіх її філіях і читальнях є спеціяльні комісії для боротьби з неписьменністю. У складі цих комісій засідають члени, що мають живі звязки з місцевими нашими культурними та господарськими товариствами.

Просвіта не занедбала нічого, щоб праця над навчанням неписьменних у цьому зимовому сезоні відбувалася правильно й нормально. Видала вона спеціяльний буквар для неписьменних „До сонця" з ріжними окремими додатками та методичними інструкціями. Поповнила склад комісії для боротьби з неписьменністю при Головнім Виділі та відновила склад таких-же комісій при всіх філіях і читальнях. Відповідні доручення у справі навчання неписьменних дістали низові клітини Просвіти ще в місяці жовтні ц. р. Про це міг довідатися шан. автор у кожній філії та читальні Просвіти. Тепер сама наладжує Просвіта виконавчий і контрольний апарат для навчання неписьменних.

Праця над навчанням неписьменних повинна була початися вже в листопаді, але відомі події у Львові та в краю, психічні переживання та хвилювання населення припинили хвилево початок цієї праці. Як тільки прийдуть умовини сякого-такого нормального життя та населення поверне до рівноваги духа, тоді й почнеться під проводом Просвіти та при конструктивній праці її низових клітин філій і читалень — праця над навчанням неписьменних і малописьменних на спеціяльних курсах для неписьменних, або й дома — індивідуально чи гуртом. Просвіта вірить, що до цієї праці стане під її проводом усе зорґанізоване громадянство, всі товариства й орґанізації. Всенародне духове лихо мусить поборювати дружніми зусиллями цілий нарід. Але в цю працю не сміють закрадатися дисонанси помилкових проектів та непоінформованости.

І. Ю.

Ще одна загроза українській Церкві.

Кремянецька духовна семинарія і варшавський ліцей.

Ріжні злободенні політичні та інші питання відсунули в тінь дуже важливу справу підготови православних священиків для українського населення Волині, Полісся, Холмщини й Підляшшя. А тимчасом питання про те, **хто такі будуть майбутні пастирі українського народу, це питання великої ваги.**

На жаль, ця справа представляється дуже зле, просто траґічно.

Як відомо, в Кремянці на Волині є православна духовна семинарія. Згідно з порозумінням українського православного громадянства з митрополичою владою 1924 р. семинарія мала бути зукраїнізована, себто перейти з російської мови навчання на українську, що в тих чи інших розмірах переводилося в життя.

Намічене розмосковлення кремянецької семинарії стривожило варшавську російську кольонію, що все ще вважала за своє „післанництво" підтримувати на українських етнографічних теренах „русскій" дух. Щоб зліквідувати український духовно-освітній осередок, заразже секретар синоду й директор російської ґімназії в Варшаві Голубовський висунув проект: кремянецьку семинарію закрити, а на її місце перетворити старші кляси згаданої ґімназії в теольоґічні кляси. Цим проектом дуже зацікавився епископ Симон і вчасі перебування митрополита за кордоном заходився біля здійснення пляну Голубовського. Рішучий протест українців ці намагання загальмував.

Але раз зсунута на цей тор справа підготови православного духовенства покотилася по ньому далі. З одного боку, росіяни не закидали думки втримати її в своїх руках, а з другого — зацікавилися нею й міродайні шкільні чинники. Перебрати важне діло підготови священиків для православної церкви всміхалося декому. Наспіла реформа ґімназій, а в звязку з цим виринув проект ліквідації в Кремянці української духовної семинарії та заснування у Варшаві православного теольоґічного ліцею.

Росіяни підтримували цей проект усіма способами, щоб таки зберегти свій вплив на виховання духовенства для українців і білорусів і при цьому і щось заробляти. У висліді цих заходів із двох боків — російського й шкільних чинників — маємо сьогодні такий стан цієї дуже важної для нас справи:

„На підставі угоди між вищою церковною владою в особі митрополита Діонисія з міністерством віроісповідань і народньої освіти, дня 1. вересня ц. р. в Варшаві відкрили православний богословський ліцей з трилітнім курсом

ряхи в цьому юнаків, що скінчили 4 клясові загально-освітні гімназії. В цьому шкільному році в ліцею є тільки I-ша кляса; II і III клясу відкриють з початком 1939—40 і 1940—1 шкільного року" („Слово" ч. 39).

У днях 5—9 вересня відбулися вступні іспити до ліцею і з дозволу митрополита Діонисія прийнято до нього, **а одночасно й до інтернату** 17 кандидатів. Дня 19. вересня почалася в ліцею наука. Серед учителів ліцею бачимо поляків, русскіх батюшок і одного українця д-ра Саковича. **Мова навчання в ліцею польська.**

Але... бачимо й уступку: **„Програма викладів передбачає 2 годині на тиждень і для рідної мови учнів".**

Яка-ж це рідна мова: украніська, білоруська чи російська? І яка-ж благодать для майбутніх пастирів аж 2 години на тиждень рідної мови, очевидно з літературою! Добрі-ж це будуть пастирі й добре знатимуть мову своєї пастви!

До цього всього треба ще додати, що в інтернаті вживають виключно російської мови. Отже в часі лекцій — польська мова, а решта часу в добі — російська разом із загальним російським духом окруження. Можна собі уявити, які пастирі будуть виходити з цього ліцею та інтернату й як вони будуть підготовані до праці серед українського народу.

Взагалі мова навчання в цьому варшавському теольогічному ліцею викликає просто здивування. Згідно з конституцією, і навіть із „тимчасовими правилами" з 1922 р., православним мають викладати релігію в рідній мові. А чим-же є такі предмети ліцею, як святе письмо, основне богословія, літургіка, історія церкви, церковний спів, як не предметами релігії?

Ліцей має дати не лише „урядовців цивільного стану" та священнослужителів, але — й то головним чином — учителів релігії та проповідників. Якою-ж мовою вони будуть навчати своїх парохіян, зокрема — дітей святого письма, історії церкви, богослужения й т. д.? Якої термінольогії будуть притримуватися? Невже мають, передше, ніж звернутися зо словом до своїх парохіян, перекладати собі з польської мови на українську чи білоруську? До такого мовного абсурду довдена справа в нововідкритому ліцею.

Цей абсурд ще більше зазначиться, коли згадаємо, **що в духовних ліцеях йде не про рідну мову учнів, але про мову народу, якому вони мають служити.** Чи то українець чи білорусин, росіянин або чех, коли готується бути священником серед українців, повинен не лише вчитися української мови, але й усі предмети, що торкаються релігії, проходити в цій мові, щоб потім могти ці предмети викладати своїм парохіянам. Те саме треба сказати й про священників, що мають працювати серед білорусинів чи чехів.

Але й цього мало. Священник повинен ще знати психіку, світосприймання, побут, культуру того народу, серед якого збирається працювати. А для цього він повинен вийти з цього самого народу, вчитися в його окруженні, на його терені. **Отже ліцей для підготови православних священників для українців може бути лише на Волині, в самому серці православного українського населення.**

Коли визнається за необхідне, щоб езуїтські семинарії для духовенства „східнього обряду" були в Альбертині (для білорусинів в Дубні (для українців), а також римо-католицька духовна семинарія для латинників Волині на Волині, у Луцьку, а не десь у Варшаві, то чому православний богословський ліцей мав бути у Варшаві, зовсім відірваний від терену й народу?

Це вже більше ніж абсурд! Це вже пахне чимсь гіршим.

Що варшавський ліцей має постачати священників і для Волині, про це свідчить факт ліквідації кремянецької духовної семинарії. Сьогоднішній стан цієї семинарії такий: почала вона шкільний рік у складі всього двох кляс — VIII. і IX. Значить, за два роки вона перестане існувати а священників для Волині, Полісся й Холмщини з Підляшшям має підготовляти варшавський ліцей.

З кого-ж, з кандидатів якої національности, з якою рідною мовою? Вже самий факт, що сьогодні в VIII-ій клясі кремянецької семинарії є 35 учнів, і в IX. — 15, а в варшавському ліцею (в першій клясі) ледви знайшлося 12, красномовно свідчить, що цей ліцей не може бути школою духовенства для далекої (від Варшави) Волині. І справді, хто з селян чи навіть священиків Волині зможе утримувати в Варшаві синів, по-перше, 4 роки в польській гімназії (якщо знайдеться ще там для них місце!), а подруге, щонайменше 3 роки в ліцею? Згадане число 12 ясно каже, що варшавський ліцей будуть кінчати лише чужі для нашого народу кандидати на священників.

Часи з життя польської римо-католицької церкви (X—XI століття, коли ксьондзами були німці), залишили в Великопольщі характеристичну приповідку: „седзєць, як на немецкем казаню" (не розуміли проповідей ксьондза). Очевидно, варшавський ліцей повинен дати щось подібне українським етнографічним теренам: і тут православні українці будуть стояти в церкві в часі проповідей, як „на німецькому казанні".

Цього не може бути й тим більше, як ми сказали вище, бо це суперечить і конституції і „тимчасовим правилам", і врешті життєвим правам і інтересам українського народу. Коли вже кому так хочеться мати в Варшаві богословський ліцей, то хай собі має. Але **українське православне населення повинно мати в себе на місці свій ліцей з українською мовою навчання, в якому вчилисяб на священників діти місцевого населення.**

Це справа величезної ваги.

І українське населення Волині повинно вжити всіх заходів, щоб мати таксамо свою духовну школу на Волині, як мають її римо-католики та католики „східнього обряду".

П. Іквинецький.

У СПРАВІ
недільної заяви.

Цю замітку ми дістали вчора до друку так пізно, що могли помістити її вже тільки на далекому місці. Тому, щоб ніхто не міг посуджувати нас, що ми зробили це зумисне з якоїнебудь тенденції, повторюємо її ще раз сьогодні. — Ред.

У звязку з появою заяви у числі 258 „Діла", поширюють ріжні чинники у нашому громадянстві підозріння, немов Митрополита та Єпископів втягнено в якусь внутрішньо-партійну розгривку. Підписані під заявою заявляють, що вона має лише загально-національний характер і не є ніяким актом внутрішньої партійно-політичної гри. Одночасно ми уповажнені ствердити, що Митрополит та Єпископи поклали під нею підписи виключно в тім пересвідченні, що вона не має того партійного характеру і що — очевидно — не малиб нічого проти більшого числа підписів з ріжних кол українського громадянства.

ВІСТКИ З ЗАКАРПАТТЯ.

ОРҐАНІЗАЦІЯ НАРОДНЬОЇ ОБОРОНИ „КАРПАТСЬКА СІЧ".

„Нова Свобода" з 17-го листопада ц. р. пише:

„Під числом 372/1938 затвердило міністерство внутрішних справ нашої держави статут орґанізації народньої оборони „Карпатська Січ" з осідком в Хусті й обсягом праці на ціле Підкарпаття з правом носити одностроі та зброю. Згадана орґанізація має право творити по цілому краю свої відділи.

„Мета орґанізації — оборона наших державних і національних інтересів та плекання оборонного духа в нашому громадянстві, поборювання ворожої нам пропаганди та всесторонна підтримка нашого уряду, зокрема втримання ладу і безпеки.

„Наша молода держава потребує тепер всіх наших сил до свого закріплення й розбудови, мусить мати молодих своїх синів до цієї праці зорганізованих та під одним сильним проводом.

„Тому обовязком кожного свідомого українця-русина є подбати, щоб у його місцевости й околиці негайно створити відділи „Карпатської Січи" і не може бути села, де таких відділів не будоб.

„Команда орґанізації народньої оборони „Карпатська Січ" має свою домівку в Хусті, вул. Румунська 647 (Церковна школа). Урядові години від 9-ої до 11-ої та від 15-ої до 17-ої. За всіми інформаціями треба звертатися на цю адресу."

ДЕЛЕҐАЦІЯ ПРЯШІВЩИНИ У ПРЕМІЄРА Д-РА ВОЛОШИНА.

„Нова Свобода" з 17-го листопада ц. р. пише:

„(Хуст, 15. 11.). В суботу перед полуднем прийняв премієр д-р Волошин делеґацію з Пряшівщини під проводом учителя Андрія Коленка. Делеґація запитала, що є з прилученням Пряшівщини до Підкарпаття, бо Братислава хотілаб це збути лише обіцянкою. Делеґація хотілаб знати, як стоїть справа з границями.

„Премієр д-р А. Волошин відповів на це так: Словацький премієр Тісо заявив, що словацька влада хоче це питання полагодити по братерськи. Але Фенцика не посилайте, бо у нас таке враження, що він лиш тому хоче придбати ту територію для Підкарпатської Руси, щоб відтак більше її прийшло до Мадярщини.

„Дивимося на Пряшів — продовжав премієр — як на новий центр. Будемо переговорювати, щоб по можливости якнайбільше зискати для нас. Ми все зробимо, щоб ви могли дістатися туди, куди ваша природа, мова й віра тягне. Не падайте духом, ми про вас думаємо та для вас працюємо. Є мова про те, щоб до часу управильнення границь іменувати державного секретаря у Братиславі. Кандидата ми ще не предложили. Хочу тут договоритися з пряшівчанами в цій справі.

„Делеґати висловили потребу оснувати українську ґімназію в Міжлабірцях. П. премієр обіцяв їм у цьому допомагати. Наша влада інтервеніюватиме в Братиславі. Наших окружних начальників взагалі в тих округах нема, є всього 2 концептові урядовці, тож влада буде старатися, щоб наше пряшівське населення добилося своїх прав."

ПРАЦЯ ДЕЛІМІТАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ.

До делімітаційної комісії, що працює в Будапешті над докладним устійненням границі між Словаччиною й Карпатською Україною та Мадярщиною як делеґати Карпатської України входять: мін. д-р Едмунд Бачинський, д-р Микола Долинай, д-р Юліян Бращайко, секретар Іван Рогач та кількох знавців. Українська делеґація примістилася в одному з кращих готелів Будапешту, на якому має жовтоблакитний прапор.

Українська делеґація поставила внесок про виміну деяких прикордонних мадярських сіл, які припали українській державі, за чисто українські села, що дісталися мадярам.

Тому, що комісія встановлює тепер границі Словаччини з Мадярщиною і до докладного розмежування з Карпатською Україною прийде пізніше, частина української делеґації — мін. д-р Едм. Бачинський, д-р М. Долинай та секретар І. Рогач — повернулася до Хусту з тим, що коли прийде на обговорення справа границь з Карпатською Україною, делеґація виїде знову до Будапешту, щоб цю справу остаточно закінчити.

ЯК РАДЯТЬ СОБІ З НЕДОСТАЧЕЮ МЕШКАНЬ У ХУСТІ.

Дирекція залізниць дала великі знижки на їзду тим службовикам, що з уваги на недостачу мешкань у Хусті мають намір поселитися в дооколичних громадах. Такі знижки можуть дістати всі нежонаті службовики нижче 30-ти літ і всі старші службовики, коли їх місячна платня не перевищає 2.000 Кч.

Для інформації: поворотний білет з Хусту до Севлюша коштує 3.70 Кч. (1 Кч. = 10 сот.), до Салдобоша 1.90 Кч., до Буштина 2.80 Кч., Тячова 3.80 Кч., Тересви 4.90 Кч.

Автострада Карпатської України.

Будову автостради, яка получить Карпатську Україну з Чехією та Німеччиною вже почали. Ця автострада буде широка пересічно 20 метрів і буде складатися з двох шляхів по вісім метрів кожний та середньої смуги на чотири метри. Кожний шлях призначений для руху в одному напрямі і поділений на дві частини: внутрішню для швидкого руху, зверхню для повільного. Середня смуга, засіяна травою, зроблена на те, щоб не допустити до нещасливих випадків. Матеріялом для будови буде камінь, бетон та залізобетон. На поворотах, врештою дуже лагідних, буде знищене все, що перешкоджує далекоглядности: дерева, кущі, невеличкі скелі. Всі місцеві малі шляхи та залізниці проходитимуть над або під автострадою, всі виїзди та вїзди зроблено в напрямку їзди.

Нема що й писати про значіння цієї автостради для Карпатської України, особливо сьогодні, коли залізниці коштують далеко дорожче ніж автокари. І під стратегічним оглядом автокари далеко кращі ніж поїзди.

Преса, що вороже ставиться до Карпатської України, пише, що без залізниці вона не може істнувати. Це перестарілий погляд. Автокари та вантажні самоходи далеко кращі ніж погані деревляні вагони поїздів. І не тільки з уваги на вигоду, але й з уваги на кошт і час.

Подорож, наприклад у Франції, з Парижа до Ніцци люксусовим автокаром коштує на 40% дешевше ніж квиток третьої кляси і коротше триває. Автокар їде через Альпи безпосередньо, потяг мусить обминати їх і їде через Марсель. Коли мова про туристику, то автокар, який може зупинитись, де це подобається подорожнім корисніший ніж монотонний поїзд. Отже будемо модерні і брак залізниці на Карпатській Україні хай нікого з українців не турбує.

Е. Д.

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Субота, 24. листопада 1888.

НІМЕЦЬКА КОЛЬОНІЯЛЬНА ПОЛІТИКА.

„Німеччина зробила знову один важний і великий крок в кольоніяльній політиці. Вона заключила з Китаєм угоду, на підставі якої всім німцям, що заходять до Китаю з німецькими пашпортами, можна буде не тільки проживати в Китаю, але також і купувати там землю на власність. Таке право пригожувало досі в Китаю лиш тим, що заходили з французькими пашпортами. Цю угоду можна з одного боку вважати за новий удар звернений проти Франції, бо німецькі місіонарі і взагалі всі европейські місіонарі, що хотіли поселятися в Китаю, мусіли ставатися під протекторат Франції, чого вже тепер не будуть потребувати."

ПАТРІОТИЧНА ЖЕРТВОЛЮБНІСТЬ.

„Яссип Горюп, багатий купець з Реки, словінець з роду і почуття, жертвував 30.000 зр. на будову будинку для гімнастичного товариства „Сокіл" в Любляні, що чимало причиниться до розбудження народнього духа. Цей дар дуже врадував цілий нарід і він гордий нині з того, що видав зпосеред себе такого жертволюбного патріота."

Італійський часопис проти мадярського „ревізіонізму".

„L' Indepedance Roumaine (Букарешт) з 19. XI. ц. р. пише ось що: „Часопис „Іль Телеграфо" великим друком оголошує статтю свого директора п. Джіованні Ансольдо, що її передано телефонічно з Будапешту.

Стаття має наголовок „Мадярський біляпс" і каже, що мадярський ревізіонізм із своєю величезною реклямою не спирався на національну засаду, але на містичну і середньовічну концепцію корони св. Стефана і апостольської мадярської монархії, яка (концепція) змагала до того, щоб перегрупувати території довкола святого горбка Буди, що їх здобули нащадки Арпада, не оглядаючись не те, що ці території заселювала немадярська людність. Містику корони св. Стефана виправлену доцільністю і — згідно з модерною методою — ґео-політичними даними вважали за вищу уніфікаційну засаду в національній політиці.

Отже по віденському арбітражі Мадярщина — каже п. Ансальдо — осягнула свою мету. Ревізіонізм, якого аристократія вживала за знечулюючий засіб для суспільних мас і передовсім для хліборобської кляси, повинен піддати ревізії свої власні погляди, признаючи селянам право на землю.

—o—

Ще про образ у Чайковичах.

(Відповідь „Пшеводнікові Католіцкому").

Хто, як хто, але редактор **„Пшеводніка Католіцкого"** (ч. 42) по своїй професії повинен подавати **правду і тільки правду та не принижувати нікого...** Образ на шибі в хаті Якова Городиського появився 15. XII. 1937. р., коли ще ніхто не відав і не міркував про **потребу** будови костела в Чайковичах... Це все вигулькнуло багато пізніше, бо аж у 1938. р.

Я цікавий знати, чому **вперше** про зяву образу Божої Матери розписалися польські часописи, а дехто навіть розширював неправдиві звістки про перехід місцевої шляхти до римокат. Церкви і польської нації у звязку зі зявлиним **„візерунком"?** Чому потім ці самі прихильні люди заспівали іншої пісеньки й раптово перейшли у калюмніяторський тон?

„Поп" не потребував і не потребує збирати фонди аж цим робом на будову нової **парафіяльної** церкви, бо вона в доброму стані, про що може засвідчити Преосвященний Томаш, що прилюдно звертав увагу на її красу.

Їхати знову на коники нествердженого й непровіреного чуда та опоганювати когось з **того** приводу — **непристойно** для справжнього **католика...** Чейже чудо над Вислою канонічно теж не стверджене, а проте його образ приміщений у приватній каплиці Папи Пія XI., як про це звіщають оо. Павлини з Ченстохови у своїх звітах... Отже чому так дуже ремствувати на непровіреність образу Божої Матери в Чайковичах та ще й глумитися? Воно виходить на те, що пишуть у часописах: „Ксьондз Тісо і поп Волошин." Чомусь нагадався мені тут вислів одного з персонажів у повісті Ґейльрупа: Аб ессе ад носсе валет консеквенція", тобто, з того, що є можна міркувати про те, що бути може...

Наша мета **єдине прославлення Божої Матери,** що роздає тут щедро свої благодаті стражданням...

Я залишаю на боці зайві рефлексії і злобне бажання, щоб згаданий п. редактор потребував шукати зарятунку в тутешньої Богородиці, куди звертаються його родимці у своїй недолі й знаходять поміч, як от **Анна Росен** з вулиці Вроновських ч. 8. у Львові, а наведу цінного листа, що збережеться в моїх актах:

„Зізнання:

В тутешній парохіяльній канцелярії зявляється 1 листопада 1938 р. тутешня парохіянка, Катерина з дому Басай, ур. 23. XI. 1910, заміжня 1928 р. за римо-католиком, поляком, Петром Слотвінським, — разом з мужем — і зізнає, що від кількох літ була хора на задихастму (запирало їй віддих) і ослаблення серця, нераз здавалось, що вмирає. Ходила та їздила до лікаря д-ра Гури в Любичі Князі — та ліки не помагали.

1. IX. 1938. поїхала до Чайкович — там молилася перед образом Божої Матери на шибі, напилась тамошньої води і нею обмилась, висповідалась і запричащалась та вернулась до дому цілком здорова.

І до нинішнього дня почувається здоровою, задиху вже не має.

Те саме стверджує її чоловік, Петро Слотвінський, та ці зізнання власноручно при мені підписують.

Завва: Про видужання Катерини з Басаїв Слотвинської оповідала мені також віродостойна її сопутниця, товаришка її подорожі до Чайкович, Катерина Залуська, що й сама в Чайковичах видужала з грудної недуги.

Потелич, 1. листопада 1938.

Кася Басай. Piotr Słotwiński

о. Михайло Дороцький, гр.-кат. парох —

Чайковичі, в листопаді 1938. (Печатка).

о. Юлій Кміт.

АКЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ НА МІЖНАРОДНЬОМУ ТЕРЕНІ.

Як подає „Роботнік", обєднані українські орґанізації у Злучених Державах звернулися до урядів Америки, Франції, Німеччини й Англії з проханням посередництва проти переслідування українців, що є відповіддю на акцію за самовизначенням Карпатської України.

Частина преси, зокрема концерн Герста дають підтримку українській пропаганді.

—o—

НІМЕЧЧИНА ВІДКЛИЧЕ СВОГО АМБАСАДОРА З ЛЬОНДОНУ?

Деякі англійські часописи подають сенсаційну вістку буцімто Гітлер хоче відкликати з Льондону амбасадора Дірксена. Амбасадора малиб відкликати до Берліна, щоб він зложив звідомлення з нарад у палаті громад. Амбасадор уже не вернувся би до Льондону. Головною причиною цього булоб те, що Чемберлен виступив із пропозицією поселити жидів-утікачів із Німеччини в Танґайці, до якої німці мають претенсії, як до своєї колишньої кольонії.

—o—

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ ЗІ СИНОМ ВИЇХАВ З ПАРИЖА.

Король Карло виїхав зі сином з Парижа в год. 22.25; прощали їх французькі державні достойники.

Вертаючися домів, рум. король і королевич вступлять до Сіґмарінґен, щоб відвідати кн. Фридриха, голову династії Гоґенцолернів.

—o—

БРИТІЙСЬКА ПАЛАТА ГРОМАД ПРИНЯЛА ВНЕСОК ЛЕЙБУРИСТІВ У СПРАВІ МЕНШИН.

Після закінчення дискусії палата громад приняла внесок лейбуристів у справі расових, релігійних та політичних меншин.

—o—

СЛОВАЦЬКІ ПОСЛИ НЕ БУДУТЬ МАТИ ПОСТІЙНИХ ПЛАТЕНЬ.

Премієр Тісо заповів, що посли до словацького краєвого сойму не будуть діставати платень, лиш дієти за поодинокі засідання.

—o—

25.000 МЕШКАНЦІВ ПАЛЕСТИНИ СХОРОНИЛОСЯ ДО СИРІЇ ТА ЛИВАНУ.

Як повідомляють з Дамаску, до Сирії та Лівану схоронилося понад 25.000 утікачів. ... кордон замкнений, наплив утікачів не меншає ... ряд буде мусіти ними занятися.

—o—

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ РЕҐЕНТ У ШВАЙЦАРІЇ.

Югославянський реґент кн. Павло приїхав в неділю вечором до Ціріху та відвідав югославянську королеву Марію, яка лікується в одній з місцевих санаторій. Вона перейшла перед кількома днями операцію — тепер вертається до здоровля.

ВІДВІДИНИ БЕЛЬҐІЙСЬКОГО КОРОЛЯ У ГОЛЯНДІЇ.

Бельґійський король зложив візиту голяндській королеві.

В понеділок вечором цілий Амстердам ... міновано. Під королівську палату ... зі смолоскипами. Королевій та королеві ... ли овацію; вони мусіли кілька разів ... на бальков.

Правнича сторінка.

Перед оголошенням пресового декрету.

У вівторок 22. ц. м. — пише польська преса — появиться в „Деннику Законів" пресовий декрет, що викликав рішучі протести журналістів, зокрема зорганізованих у „синдикаті дзенікажи" Польщі, якого управа вислала до прем. Складковського телеграму зясувавши своє становище до поодиноких постанов проєктованого декрету. Крім того до премієра ходила делегація польських журналістів і зясувала йому свої домагання у справі зміни деяких постанов пресового декрету. Проти проєкту пресового декрету виступило гостро виленське „Слово", яке запитує, що це за „державна конечність" змушує так нагло уряд оголошувати цей проект і то у формі декрету, не ждучи на парлямент, що зійдеться за кілька днів на буджетову сесію. Адже Польща обходилася 20 років без суцільних пресових норм і то без шкоди для правного ладу і могла підождати ще кілька днів, щоб законодатні палати розглянули пресовий законопроект і щоб його оголошено у формі закону, а не в формі декрету. До того — стверджує „Слово" оголошення пресового декрету не можна погодити ні з духом ні з буквою конституційного закону. „Слово" запитує, чому О. З. Н., що має 95% послів у новому парляменті, не протестує проти обмеження прав парляменту.

Щож торкається постанов пресового декрету, то він — заявив міністр справедливости Грабовський на підвечірку, уладженім для журналістів у президії ради міністрів у пятницю 18. ц. м. — спирається на основі „свободи" преси і на засаді „леґалізму".

„Свобода" преси полягає в тому, що декрет не передбачує превенційної пресової цензури, себто не узалежнює друку від попереднього дозволу влади. Не вводить теж концесійної ні кавційної системи. Не передбачує відобрання дебіту краєвим друкам ні не вводить обмежень щодо кольпортажі.

„Леґалізм" полягає на тому, що поширювання друку можна обмежити лиш тоді, якщо друк нарушує постанови законів. Друк можна поширювати свобідно і не треба зовсім дозволу влади, якщо лише по його появі доручено владі відповідну кількість примірників. Далі проект гарантує вповні „свободу" видавання друків, бо не треба ніякого дозволу, лише зголошення на видавання друків, на публікацію часописів, на ведення графічного підприємства чи на склад друків, себто книгарню.

Пресовою провиною вважає декрет провину, доконану змістом друку або порядкову провину. Щож торкається пресових провин, доконаних змістом друку, декрет устійнює лише одну норму матеріяльного права; в усіх інших випадках нормує відповідальність лише тоді, якщо вона випливає зі загально обовязуючих законів. Такою нормою матер. права є ст. 40 декрету, що постановляє: Хто приймає маєткову або особисту користь за неоголошення друком вістки або твору, будь лише його частини або домагається такої користи чи лише приймає її обіцянку — підлягає карі вязниці до 2-ох років і гривні або карі арешту до 2-ох років і гривні. Словом декрет нормує лише „пресовий шантаж", що полягає на промовчуванні вісток у друкованому письмі — за гроші.

Зрештою до цієї справи ще вернемося по оголошенні декрету.

Промислові свідоцтва та реєстраційні карти на 1939 р.

На основі закону з 1925 р. про промисловий податок і статтей 11, 68 § 1. податкової ординації з 1934 р. власники торговельних і промислових підприємств обовязані **викупити до 31. грудня ц. р.** промислові свідоцтва і реєстраційні карти на 1939 р. На основі постанов закону про оборотовий податок — **частину належитости** за промислове свідоцтво на 1939 рік, що відповідає **засадничій ціні свідотва з 15% додатком, відтягнуть платникам оборотового податку зі суми їхнього оборотового податку за 1939. рік.** Це відтягнення наступить при вплаті зачетів на оборотовий податок за 1939 р. на основі ст. 8 закону про оборотовий податок з 4. травня 1938 р. При вплаті місячного зачету на цей податок відтягається одну десяту частину, а при вплаті квартального зачету одну четвертину суми, що підлягає відтягненні. Якщо таким чином не відтягнуть цілої суми належитости за промислове свідоцтво, решту суми відтягнуть при вплаті належитости за оборотовий податок, устійненої виміром 1939. р.

За невикуплення промислових свідоцтв, реєстраційних карт, грозить по думці ст. 178 податкової ординації кара гривни до трикратної висоти ціни промислового свідоцтва, а за викуп свідоцтва нижчої катеґорії — кара гривни до висоти трикратної ріжниці між ціною властивого і викупленого свідоцтва. Незалежно від того невикуплення свідоцтва грозить замкнення підприємства. Скарбові уряди видають промислові свідоцтва і реєстраційні карти щодня, — з виїмком свят і неділь. Там теж можна дістати безплатно декляраційні бляннкети.

Амнестія у справі девізових провин.

Новелізація девізового декрету дала змогу урядові зосередити всі грошеві засоби громадян, що їх вони зберігали закордоном. У тому напрямі пішов розпорядок мін. скарбу з 7. листопада ц. р. у справі зголошення та заоферування купна майна, що його приміщено закордоном і належитостей від закордону. Особи, які створили собі приватні резерви за кордоном нераз нарушили податкові, стемплеві і карно-скарбові постанови закону в останніх двох роках. Тепер появився декрет президента з 18. ц. м. (Д. З. ч. 88) про амнестію у справі девізових провин, щоб уможливити особам зголошення приміщеного закордоном майна.

Отже згаданий декрет постановляє, що не буде карного слідства, а почате припинять, якщо при виконуванні зголошення до купна майна, приміщеного закордоном і належитостей від закордону виявиться: 1) девізова провина; 2) провина, що її передбачує декрет з 7. травня 1936 р. у справі контролі товарового обороту з закордоном і вільним містом Данціґом; 3) податкова провина; 4) нарушення постанов про стемплеві оплати; 5) провина, що її передбачує закон про оподаткування спадщини і даровизн та 6) скарбова провина, що його передбачує карно-скарбове право.

Як бачимо, згаданий декрет запевнює повну амнестію у звязку зі зголошенням владі майна, приміщеного закордоном. Крім того декрет постановляє, що дані, що про них довідалася скарбова влада при зголошенні майна, приміщеного закордоном, не будуть в ніякому випадку основою до виміру якихнебудь податків за рік, в якому наступило зголошення ні за попередні роки ні теж до виміру якихнебудь публичноправних оплат. Слід пригадати, що декрет наказує зголосити майно, приміщене закордоном, до 10. грудня ц. р. Хто не сповнить свого обовязку до 10. грудня ц. р. — хоч декрет дарує йому всякі провини у звязку з вивозом свого майна закордон і при зберіганні його закордоном, буде наражений на кари, що їх передбачує зновелізований декрет про девізові обмеження. Як відомо, за незголошння майна, приміщеного за кордоном, зновелізований декрет передбачує кару до 5-ох років вязниці, гривну до 200 тисяч зол. і конфіскату цілого незголошеного майна, хочби девізова провина виявилась щойно по кількох роках. Ось так амнестія у девізових справах треватиме до 10. грудня ц. р. Опісля влада буде карати за згадані девізові провини.

Відповідальність суддів за зловживання судових урядовців.

Ґенеральна Прокураторія виступила в імени державного скарбу з позвом проти кількох суддів домагаючись суми 35.000 зол. Тло цієї справи таке. Перед 5-ти роками викрито великі грошеві зловживання з депозитами в городських судах в Ярославі, Радимні, Прухнівку та Синявій під закидом присвоєння депозитових сум на суму коло 35.000 зол. арештовано начального секретаря городського суду в Ярославі Станислава Зелінського і засуджено його на 5 років вязниці. Тепер державний скарб домагається відшкодування коло 35.000 зол. від тих суддів, під доглядом яких були судові депозити у згаданих судах. Ґенеральна прокураторія спирає позов на відсутности нагляду пізваних над касієром Зелінським. Пізвані судді не признаються до вини, доказуючи тим самим, що нема ніякої основи до якоїнебудь цивільної відповідальности за школи, що їх допустився урядовець.

Підчас процесу засуджений Зелінський надіслав до окружного суду в Перемишлі письмо з внеском допустити його до процесу в характері т. зв. побічного інтервенцієнта по стороні суддів. У своєму письмі Зелінський виказує, що судді зовсім не відповідають, бо він сам не допустився ніякого зловживання тому, що гроші пропали підчас вломуу до каси городського суду в Ярославі. Отже на тій основі Зелінський спирає своє домагання допустити його до процесу в характері т. зв. побічного інтервенієнта виказуючи, що має правний інтерес, щоб доказати невинність суддів і щоб вони виграли процес за відшкодування, що його домагається від них державний скарб.

Делеґат Ґенеральної Прокураторії рішуче спротивився цьому внескові і сенат окружного суду в Перемишлі відкинув внесок Зелінського, мотивуючи тим, що присуд карного суду у справі Зелінського за його зловживання вже правосильний. Тоді Зелінський зголосив жалобу на постанову трибуналу окружного суду і справа опинилася перед апеляційним судом у Львові. Апеляційний суд розглянувши жалобу змінив постанову окружного суду в Перемишлі і тимсамим допустив Зелінського в характері т. зв. побічного інтервенієнта по стороні пізваних суддів. Тепер засуджний Зелінський буде старатися доказати, що він не допустився зловживань, зокрема, що судді зовсім не завинили у зловживаннях.

Сторінка без політики.

Коли й де відбуваються жнива.

Коли відбуваються жнива? Кожний міг би відповісти без надуми: в липні й серпні. Та виявляється, що в деяких державах жнива випадають у січні, або в лютім.

У січні відбуваються жнива в Австралії, Аргентині, Чіле та в Новій Зеляндії. В березні відбуваються жнива у Східних Індіях та в Горішньому Єгипті У квітні відбуваються жнива в Долішнім Єгипті, на Кипрі. в Сирії, Ірані, Малій Азії й на Кубі У травні випадають жнива в Альжирі, Середущій Азії, Японії, Тексасі й на Фльориді. У червні: в полудневій Франції, Еспанії, Портуґалії, Італії, Греції, Туреччині, Каліфорнії, Люізіяні, Міссісіпі. Алябамі, Джорджії, Вірджінії та в кількох інших американських стейтах. На липень випадають жнива: у Франції, Англії, Швайцарії, Німеччині, Мадярщині, Румунії, Сербії, Болгарії, Канаді, Україні і в стейті Ню-Йорку. В серпні: в Бельгії, Голяндії, Польщі. Данії, Гудсоні та в Колюмбії. У вересні в жовтні в Шотляндії, Швеції, Норвеґії і півн.-західній Московщині. У листопаді: в Перу, Сер. Африці. Грудень: в Бірмі.

Клюб Робінсонів.

Вже бували ріжні оригінальні клюби, одначе про клюб Робінсонів ще таки мабуть ніхто не чув. Іде в цім випадку про клюб, який заснували на початку цього місяця в Сан Франціско. Члени нового оригінального клюбу мусять підписати декларацію, яка починається наче завіщання. В такій декларації новий член що вступає до клюбу мусить зобовязатися ні менш ні більш, лиш те, що він зрікається всіх здобутків цивілізації та всіх звязаних із нею прав.

Ця заява виглядає так:

„Оцим заявляємо зовсім свідомо, що втомлені сучасною цивілізацією, годимося на постійний побут на самітному острові. який нам вкаже управа товариства..."

Мало цього, кандидати на добровільних вигнанців мусять ще давати фонди на закуп острова, який на підставі статуту організації ім. Робінзона Крузо, мусить лежати якнайдальше від комунікаційних шляхів, щоб туди навіть вітер цивілізації не подув.

Голосував на корову.

„АБЦ" ч. 348 подає за „Дзєнніком Бидгоським" подію, яка трапилася підчас виборів у Вейгерові. Ця подія виглядала ось-як:

„Предсідник обводової виборчої комісії, місцевий солтис нарушив виборчу тайну через те, що відчинив коперту, яку йому вручив один із виборців. У коперті замість виборчої картки був малюнок корови, витятий із паперу. Солтис побіг за виборцем, який голосував у такий оригінальний спосіб та намагався його намовити, щоб він повторив виборчу функцію. Одначе виборець відмовив та пішов домів, хоч його застрашували наслідками.

Цю справу передано прокураторові.

Згинув для добра родини.

В Шікаго поліція зліквідувала недавно тайне бюро, яке мало доставляти засудженим ґанґстерам заступників, що мали відбувати за них кару.

Бюро вело точні картотеки, в яких мало адреси всіх славніших ґанґстерів та взагалі людей, що попадають часто в конфлікт із законом. У відповідному менті бюро подавало їм, очевидно д. дискретно, свої оферти, щодо „заступників".

Оплати брало бюро відповідно до величини кари, з чого половину виплачувало „заступникові", половину забирало собі.

Імовірно бюро доставило одного разу навіть заступника, якого засудили за провину ґанґстера на смерть і кару виконали. Нещасний заступник виявив справжнє геройство, бо рішився віддати своє життя, щоб запевнити добробут своїй жінці й дітям, які дістали дуже високу винагороду.

—o—

Небезпечний клунок у руках злодія.

Американське радіо надає від кількох днів комунікати, що їх спікер повторює кілька разів денно. Спікер перестерігає людей, щоб вони не приймали клунка, який містить у собі рад. Клунок, коли з ним необережно поводитися, може спричинити смерть людини. Комунікати пояснюють, що згадану пачку вкрали в одній з американських лічниць. У клунку є 5 олов'яних рурок і в них голки, що їх вживають до спеціяльних цілей у лічництві. Голки мають разом 50 міліграмів раду. Відчинення тих рурок, без окремих, важних для лаїка, засобів обережности, може спричинити не лиш важкі рани, але й негайну смерть. Крім цього комунікат, сподіючися, що злодії вже могли відчинити клунок, закликає всіх, хто припадком запримітив би на чиймусь тілі підозрілі рани, щоб негайно повідомити владу про свої помічення.

Запізно рішилася.

Сенвацією Ню Гавен у стейті Пенсильвенія стала відома акторка тамошнього театру Беті Кароль. Акторку, яка віддалася за багатого фабриканта, шантажував один ґанґстер, який точно що 6 місяців приходив по окуп за мовчанку в доволі неприємній справі. Той ґанґстер знав, що Беті Кароль ще за легкодушних часів своєї молодости намагалася здобути гроші ріжними засобами і тому теж колись, для розмірно невеликої суми грошей стануля в колізії із законом. Автім справа була вже кілька літ переданена

Одначе акторка боялася скандалу, виплатила ґанґстерові умовлену суму, зменшуючи таким чином своє майно бодай на 50.000 Вкінці акторці таки не стало терпцю й вона подала ґанґстера до суду.

Брукова преса має щойно тепер сенвацію. Американські часописи дотинають акторці, чому вона так пізно відважилася виявити правду. Адже вона моглаб заощадити собі гарну суму, бо лиш про те в цілій справі йде.

—o—

ЩОБ ПРИВЕСТИ 1 ГР. РАДУ, ТРЕБА ВЕЛИКОГО ВАНТАЖНОГО АВТА.

Англійський радовий інститут замовив в одній із відомих автомобільних фабрик окремий віз до перевозу раду. Той віз мають теж уживати при ріжних лікувальних заходах поза інститутом.

Хоч справжній вантаж авта має ледви 1 гр., авто має двигун сили 80 кінських сил, тому що в дійсності не йде про тягар самого раду, але про тягар величезної сталевої скрині, вистеленої в середині олов'яними плитами. В тій скрині перевозять таку незамітну скількість раду.

Залізна скриня, вистелена оловом потрібна не лиш тому, щоб оберегти рад перед можливими бандитськими нападами, але й тому, щоб забезпечити обслугу возу перед дуже небезпечними променями раду.

—o—

НАЙБІЛЬШ ЗАСЕЛЕНІ КРАЇ.

На 1 кв. км. випадає у світі 14 мешканців, але густота заселення очевидно ріжниться, залежно від підсоня, держави і т. д. Найбільш заселена є Европа. яка має 46 мешканців на 1 кв. км. Найслабше заселена Океанія 1 (…) мешканців на 1 кв. км. В Африці припадає (…) мешканців на квад. кільометр, в Америці (…), в Азії 27 людей на 1 кв. км.

—o—

АКАДЕМІЯ ВИНА.

Академія вина... Очевидно, така академія могла повстати тільки в Америці, в Ню-Йорку. Члени тієї академії будуть сходитися раз на місяць, вестимуть наукові дискусії про напитки та будуть їх оцінювати... очевидно сперш кожне вино будуть кушати.

На інавгураційнім засіданні. яке відбулося у вибагливій гостинниці на Бродвею, один із академиків, який наче на глум називається Фрішватер (свіжа вода) виголосив (…) промову в честь французьких вин: бургунда, бордо й шампана.

ВЕСЕЛЕ.

ДИТЯЧА ЛЬОГІКА.

— Чого так плачеш, Петрусю? — питається мала Оришка.

— Мій песик згинув.

— І тому так плачеш? Недавно тому умер мені дідо, а я не плакала.

— Це щось іншого — хлипає Петрусь — ти його не виховувала від щенюка...

ДОБРИЙ ВИНАХІД.

— В год. 2. вночі лікаря збудив телефон. Якась жінка благала його, щоб негайно прийшов, бо їй чоловік раптом занедужав. Надворі лив дощ. як із цебра, все таки лікар прийшов. Він ствердив, що несподівана недуга — це просто перепій.

— Вашому чоловікові нічого не буде. Як виспиться, завтра встане здоровий.

Коли лікар відходив, пані дому мовила:

— Який то добрий винахід той телефон. Подумайте, в такий дощ моя служниця не згодилася би за ніяку ціну піти по вас.

СКРОМНИЙ.

— Як думаєш, чи геніяльність — це (…) дична прикмета.

— Не знаю, мій любий, не маю дітей.

ЖУРБА.

Стрічається двох студентів:

— Чого-ж ти так зажурився?

— Маю пеха.

— Що трапилося?

— Я писав до батька з проханням, щоб мені прислав гроші на заплачення кравецького рахунку. Уяви собі, що батько прислав мені замість готівки — заплачений рахунок!

ЖАХЛИВА СИТУАЦІЯ.

— Пане докторе, що я маю робити (…) говорю сам до себе.

— Таж це ще не таке страшне.

— Так, але ви, пане докторе, не знаєте, який з мене страшний нудяр.

НАЙСИЛЬНІША РІДИНА

Професор питає підчас іспиту:

— Яка рідина має найбільшу силу?

— Жіночі сльози

З Ужгороду до Хусту.

I.

Хуст!
Імя мало знане. Вперше в мому житті я з
вим стрінувся в 1907 р., коли то „Молода Му-
за" задумала зробити прогульку на Карпатську
Україну, чи як тоді називали — Угорську Русь.
Мій батько жив у Підбережі коло Болехова, я
організував прогульку і рішив іти з Підбережа
на Вигоду, Сенечів, Волове до Хуста. До дому
мого батька зїхалися були Пачовський, Кармян-
ський, Мих. Рудницький і С. Твердохліб. Але
тут зачалася слота, ми чекали тиждень на пого-
ду і не вийшли до — майбутньої столиці євро-
пейськими державами признаної Карпатської У-
країни.

Ніхто не міг передбачити в 1907 році, що буде світова війна, що по ній повстане Україна і що знову впаде і знову стане підноситися і що першою столицею на нових українських землях буде саме — Хуст.

Не в 1907 році, а в 1922 я зайшов вперше до Хуста. Не з Галичини і не як турист, а висланий шкільним рефератом в Ужгороді на курси української мови для учителів народніх та горожанських шкіл. Це вже щось було. По програній війні на українських землях ми, професори й учителі, ішли тут до нового бою — здобувати душі. Праця не завжди легка, праця, проти якої завжди стає опором консерватизм в іншій культурі вихованих поколінь. На курсі в Хусті мав я учителів вихованих у мадярському дусі, які свій патріотизм виявляли тепер русскостю... Характеристична то була „русскость". Співали в часі перерв українські пісні із збірника виданого в німецькому Яблонному нашими старшинами, але... але дописували до слів пісні тверді знаки, щоб пісня була вже не українська — а русская..

II.

Нині я знову в Хусті.

Заки про нього, кількома словами розповім про обставини подорожі.

Найперше одно слово: несподіванки.

Для нас, українців, які уважали Ужгород столицею Карпатської України і зачали відповідно до цього господарити — перша несподіванка. Ще більша несподіванка для чехів. Приблизно від 1924 року Прага закладає чеські школи, піддтримує русских та мадярів — проти українців. На ґазетних шпальтах появляється термінус технікус „українська іридента", цей термін заступає деяким партіям — програму. Не тільки чеські, але й мадярські часописи бють в українців як майбутніх зрадників. Аж тут несподіванка.

— Сакра! — каже мені один кореспондент чеського столичного часопису. — А ми безкритичні не бачили мадярської іриденти, а били у вас, українців!

Ще й друга несподіванка для чехів. Русскі, яких держава підтримувала проти українців і на яких опиралася, не витримали напору і одні стали зараз по проголошенні віденського присуду — носити мадярський триколіровий стяг, інші видали одно число „Наш Путь", де заговорили про „венгерско-русское согласіе".

Вкінці яка несподіванка й для самих мадярів, які ще перед пів року й не снили, щоб Ужгород до них вернувся.

III.

Вперше я бачив евакуацію в 1914 році. Австрія евакуувалася з Галичини, опісля Росія з тієїж Галичини в 1915 році, пізніше евакуація ЗУНР — і від того часу все життя якось так стало обертатися між двома бігунами — евакуацією й еміграцією...

Ріжно переживають люди евакуацію, залежно від того, що ставлять найвище. Людям, яким найцінніша річ — здорова голова — евакуація легка. Тим, що привязуються до дрібних предметів домашньої обстанови — евакуація болюча й тяжка.

Українська еміґрація на Закарпатті мала мало гроша, але вміла його щадити і майже кожний українець — еміґрант, урядовець чи робітник — колишній український стрілець — мав хату. Декто спромігся й на два і три доми, декто мав крім дому й винницю. Навіть „Комітет допомоги українським збігцям" в Ужгороді мав свій власний дім. Коли возьмемо приблизне число 250 страчених домів на евакуованій території, в приблизній ціні 100.000 кч., то дістанемо, що українська еміґрація стратила яких 25 міліонів чеських корон — тяжко запрацьованих.

А моральні страти? Нераз приходило мені на думку, чому то інші народи мають так багацько памяток з давнини, збережених у величавих будівлях та творах мистецтва — у нас цих річей так мало. Про цю річ писав вже котрийсь з наших козацьких літописців, що наші люди ліниві, не мають охоти записувати подій. Я додав би ще і другу причину — за час нашої крівавої історії за багацько було всяких евакуацій та еміґрацій, в часі яких пропадали записки, памятки, будинки.

Дім премієра д-ра А. Волошина в Ужгороді, де він жив і де був теж сиротинець — нині сконфіскований і названий дім Гортія. Дім Т-ва „Просвіти" в Ужгороді лишився, вивезено з нього бібліотеку. Кілько знищено річей в часі пакування, перевозу..?!

Я мав у Дрогобичі бібліотеку, мав і листи від ріжних людей, з часу, як я був редактором „Світа". Я кинув це все. Пізніше стягнув я ці речі до Ужгороду, але до мене дійшла вже тільки частина книжок, останок десь між добрими людьми. Частина листування пропала, але я мав ще в Ужгороді частину документів про нашу владу ЗУНР. Я редаґував перших пять років „Українське Слово" в Ужгороді і мав з того часу теж ріжні матеріяли — і це все не міг із собою взяти. Але і в Камянці Подільському лишив я важні документи в університетській бібліотеці..

Я розумію нині, що треба мати свою хату, яка переходить з діда, на сина, на внука, з покоління в покоління. Тільки так можна зберегти памятки давнини. Евакуація та еміґрація — це тільки інша форма пастирського життя.

IV.

Вантажний віз — уся проблема нинішнього дня. Вантажник, який може забрати всі твої речі, бо вже сюди не вернешся. Не можеш сказати сусідові: — Уважай, а коли проженемо ворога, вернуся. — А що кожний хоче мати вантажник — вантажники йдуть на вагу золота. А що вони безупину їздять, то змучені люди, змучені машини і часто — лізуть в рови, чи наїздять на стовпи при дорозі. Отже — тим більша ціна доброго вантажника.

Військо має давати вантажники для перевозу урядовців. Іду на Ґалаґо, ту чвертину Ужгороду, яку вибудувала ЧСР на приміщення урядів і на приватні мешкання урядовців. Чудова частина міста, над рікою, вечорами пригадує Будапешт над Дунаєм або й Венецію. Нині тут рух надзвичайний і незвичайний. Довгі ряди вантажних авт, на які накладають в поспіху обстанову бюр. Інші вивозять меблі, це на дворець, на захід. При вантажних автах — торг. Не все змістиш, дещо як для прикладу паливо і не повезеш. І ось селяни купують готове, порізане дерево, накладають на вози й — везуть в село. Недавно була мобілізація, ми всі накуповлювали харчі, дерево на зиму. Тепер не змістиш всього, отже продаєш. Горіхове крісло — 2 корони, кільо цукру — 1 корона і так далі і так далі. Селянські вози запряжені в коні, воли, а то й візки тягнені дітьми і скоробіжні авта — це все нині плутається, лізе собі в дорогу. Додати: чеські урядовці сказали собі, що нічого не продадуть жидам, ні мадярам, а все тільки селянам. Хай ці мають памятку.

Військо не дає авта на довшу віддаль як Ужгород—Хуст. Точніше буде сказано: Я не знайшов форми, під якою я мав би право і мусів би дістати вантажник. Мій знайомий зголосив, що евакуує уряд і треба йому стільки і стільки вантажників. Уряд евакуував, а між предмети з канцелярії вложив і свої речі. Приватні авта заняли уряди, отже — замовляю авто не в Ужгороді, а з Хусту. Коли авто їхало до мене, по дорозі зареквірував його мій добрий знайомий, очевидно... український еміґрант. Авто перевезло його речі і їхало вдруге, як знов його зареквірував інший добрий знайомий, теж... український еміґрант. Я замовив нове, дістало кілька дефектів, вкінці в самому Ужгороді зломало вісь і сіло. Тоді я перехопив авто, яке приїхало за кимсь іншим.

Вантажник наложений. Збігаються сусіди. Сусід мадяр, лікар відраджує мені виїздити. — Вам нішо не станеться. Ви поїхали сюди як українець і ввесь час були українцем. Мадяри хіба будуть чіпати тих, які були колись мадярами, потім стали русскими, а нині вони знов мадяри. Я ще не ношу мадярського трикольору, а вони вже поначіплювали.

— Мадярів не боюся, але виїжджаю разом із своїм урядом.

З тим мадяром-лікарем як і з іншими жили ми у згоді, бували в себе. Його пані тепер ревно плаче за нами. Бідніші сусіди збіглися купити те, що не зміститься на вантажник. Про продаж не говорю. Коли за крісло можу дістати 2 корони, то чи не ліпше дарувати? І так сюди не вернемося, хай мають сусіди памятку по українцях-панах.

— Возьміть і мої речі, — прибігає знайомий. — Я меблі продав, возьміть тільки деякі дрібнички. Я зараз їх привезу.

Привозить: слоік з завареною паприкою, скриню з конфітурами, три подушечки до сальону і — ґітару. Ясна річ, що він сам мусить це все помістити, бо вантажник уже повний. Скриню з конфітурою він ставить боком, інакше вже її не вмістиш. Паприку помістив я сам, а ґітару переймає д-р Рихло, який шоферує у своїм власнім авті, повнім людей, а біля керми тримає ґітару...

Виїздимо. На місті вантажники, військо, селяни, танки — і загальне перемальовування крамничних вивісок. Всі українські та чеські написи щезають. Із банків відбивають великі відставні букви. У мене враження: любка зрадила коханка, він надходить, а вона скоро поправляє на собі свою одежу, щоб йому крикнути в очі: — Я завжди тобі вірна! На вулицях люди з мадярськими відзнаками. Але я жив тут від 1920 року, знаю вже людей. Найбільші відзнаки носять жиди, далі давні комуністи і давні русскі, тому правдиві мадяри — без відзнак.

— Прощай Ужгороде! Чотири роки працював я тут у Шкільному рефераті, редаґуючи шкільні книжки, чотирнацять років учив у ґімназії та працював у „Просвіті", театрі, Українському Слові, в Пласті та в інших товариствах, де міг та мав час. Частину праці лишаю в тобі, решту везу із собою. Бувай здоров, ти вже не столиця, а знов маленьке, бідне містечко!

Виїздимо з міста. Війська в порядку проти нас. Шофери, лакомі на заробітки, тепер їздять день і ніч, перемучені. Наїздимо на купу каміння і їдемо в рів. Я сиджу на пачці з конфітурами. — Знаєш — кажу донці — сиджу на пачці з конфітурою і сухий, вона не тече. — Певно, бо конфітура тече завжди вдолину, ніколи вгору!

— В Мукачеві як і в Ужгороді загально перемальовують вивіски. У Берегові вже перемальовані. Від Берегова вже йде військо не проти нас, а з нами в напрямку до Хусту. З Ужгороду виїхали ми в 9. годині зранку, до Хусту доїздимо в сьомій ввечір. Перед самим Хустом запалюється наш вантажник, але ми його гасимо і таки добиваємося. Зложили речі на купу і виходимо на місто.

Перше враження: треба іти серединою вулиці, вона мурована, хідники діраві і повні болота.

V.

Коли я був у Хусті в 1922 році, серед Хусту видніласа таблиця: ХУСТ — село. Насередині того села стояла якась завалена будова, вулиці повибивані, повні пороху. Коли на засіданні громадської ради хтось підніс, що вулиці треба скроплювати, один з радних мав виступити проти цього. Мовляв, чиж це не школа виливати чисту воду на вулиці?! Ліпше-ж тою водою скроплювати петрушку та цибулю в огородах. І так на дворі спека й ніщо не росте. — Не знаю, чи це все правда, але в 1922 році оповідали це мені як правду.

Від того часу Хуст змінився на ліпше, його розбудували, вибудували тут цілий ряд державних будинків, які нині всилі примістити в собі столичні евакуовані уряди. Населення 16.000.

Хуст лежить при устю Ріки до Тиси, на рівнині, у підніжжа замкової гори, на якої вершку гострі гребені руїн великого замку. Ріка тече з півночі, Тиса зі сходу. Ріка впадає під прямим кутом до Тиси, в тому прямому куті й лежить замкова гора та оселя під нею. Хуст — колишня німецька оселя, нині зовсім зукраїнщена. За

час своєї історії переходив ріжні володіння, належав до Мадярщини, то знову до Семигороду враз з Мармороріщиною, то знову до Мадярщини. Належав теж разом зі Семигородом та з Мадярщиною до Туреччини. Замок вимурував котрийсь із семигородських князів. Не знаю, від чого походить назва оселі, чи це зімчене українське слово „устє", чи це може зукраїнщене якесь німецьке, чи румунське слово. Нині перекручують назву на — Хвіст України...

Характеристичні риси, які тут легко спостерегти, це смагляві румунські лиця побіч наших українських. Вишивки тут на один колір, червоний або синій, старші жінки — на чорний.Перзвук І в О — стоїть тут на У, говорять як в Чернигівщині: кунь, вул, гуд... Щодо ноші замітне що жінки носять хустки на головах, а на хустках чоловічі капелюхи. Це тільки влітї — від сонця. Цей звичай мабуть німецький.

Нинішне населення — як галицьких міст. Всередині міста — жиди, які говорять жидівсько-мадярським жаргоном, або мовою бувших панів — по-мадярськи. Передмістя — українські. Населення бідне. В 1918 році в Хусті була зійшлася Руська Національна Рада, яка ухвалила прилучити Закарпаття до Західно-Української Народньої Республики. По прилученні основано тут ґімназію, якої за Мадярщини не було, тут працює і філія товариства „Просвіта", при філії Т-ва „Просвіта" заложено драматичний гурток, який пізніше перемінено на самостійний театр „Наша сцена". Цей театр витримав конкуренцію із „Карпаторусским театром", який підтримувала держава.

У Хусті сходяться два шляхи, з Ясіння і Волового. Тут сходяться і два водні, по Тисі йдуть сплави з околиць Ясіння і по Ріці з околиць Волового. З Волового довозять деревляний матеріял, возами та вантажниками, це тоді, коли малий стан води в Ріці задля посухи. В Хусті накладають на залізницю, або сплавами вниз Тисою.

Біля Хусту урожайні поля, околиця Тячева — колись німецька оселя Дайчав — славна садами, яблука з околиць Тячева знані на европейському ринку. Попереднього року продала околиця Тячева мабуть 70.000 залізничих возів яблук до Чехії, Німеччини, Бельгії і т. д. Цього року урожай малий. У Галичині ці яблука в торговлі мають назву: тирольські. Їх смак спеціяльний має походити від землі, багатої в сіль.

Тиса часто виливає й винищує поля. Околицю Хуста та Королева над Тисою часто навідують бурі та гради. Я ніде не бачив таких винищених околиць як коло Хусту по бурі. Тоді поле зрівнане із землею, що й тяжко пізнати, що там росло. Це мабуть від того, що тут дивне підсоння, в зимі це мабуть найхолодніша околиця цілої ЧСР, в літі спеки. На весну і восени часті мряки.

VI.

Хуст як столиця ліпше виглядає як виглядав Ужгород у 1919 році. Тоді містилися всі краєві уряди в одній двоповерховій школі. В Хусті нині досить державних будинків, в яких досить вигідно розміщено уряди. В ґімназії, вибудованій перед кількома роками, міститься краєвий уряд, недалеко відси в чеській двоповерховій школі — міністерство шкільництва. Міністер Ревай урядує у президії краєвого суду, премієр в головнослужновському уряді й т. д.

Праця йде в повному розгоні. Мадярське радіо повідомляє, що в нас дорожнеча, але в нас ті самі, або й нижчі ціни як були в Ужгороді. З Румунії довозять харчі без мита, а що там валюта нижча як наша, тому ціна харчів для нас нормальна.

На закінчення: праця йде в повному розгоні, відносини досить нормальні, **але нікому з Галичини не раджу сюди їхати в думці, що тут можна дістати якебудь місце. Тут вільних місць нема майже жадних з тієї простої причини, що територія поменшала, а урядовці лишилися майже ці самі. Тому ще раз — не їхати, вільних місць нема!**

Володимир Бірчак.

ПОХОРОН КЕМАЛЯ АТАТУРКА.

В понеділок похоронили в Анкарі Кемаля.

Минулої ночі його домовина лежала перед парляментом під почесною сторожею старшин зі шаблями в руках. 12-ох послів перенесло домовину на лявету; — похоронний похід вирушив.

На переді йшли військові частини ріжних родів зброї. 100 вояків тягнуло лявету з домовиною, по боках ішли ґенерали й адмірали. За домовиною ішла сестра Кемаля, дальше новий президент, міністри та голови закордонних делеґацій. 200-тисячна юрба творила шпалір до етнографічного музею, де тимчасово зложили домовину Кемаля.

Радієва промова мін. Ревая.

Як подає пресова служба Карпатської України, мін. Ревай виголосить перед мікрофоном нині (вівторок) в год. 17.50 промову про новий конституційний закон Карпатської України.

Цю промову трансмітуватимуть усі чеські та словацькі радіостації.

ВІДГУК ПОПЕРЕДНЬОЇ ПРОМОВИ.

Вся чеська преса подає на видних місцях, під великими наголовками повний текст суботньої промови мін. Ревая та його інтерв... для представника Німецького Інформаційного Бюра.

ЩЕ ОДИН ДИВЕРСІЙНИЙ НАПАД НА ПІВНІЧНОМУ ПОГРАНИЧЧІ.

Як подають з Хусту, 18. ц. м. диверсанти знову напали на Верецьки. Одного диверсанта гранична сторожа вбила, кількох поранила.

В околиці Великого Березна селяни злови... ли трьох диверсантів і передали їх жандармерії.

ЗВИДЖУЮТЬ КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

Радник німецького посольства у Празі з кількома урядовцями посольства обїздить Карпатську Україну.

Влада Карпатської України запросила через радіо закордонних журналістів, щоб приїхали та самі справдили, чи інформації ворожої пропаганди про положення в державі ... правдиве.

МІНІСТР РІБЕНТРОП ВИЇДЕ ДО РИМУ?

Як подають з Берліна, мін. Рібентроп виїде небавом до Риму. Підчас розмов з італійськими державними мужами мав би він порушити справу становища Італії до Карпатської України. Офіційно ще не потверджено цієї вістки... лоски.

КАРО.

СИМПАТІЯ З ОГОЛОШЕННЯ.

2

III.

Пані Зіна Оневич відправила чоловіка до бюра, а сама пішла ще трохи протягнутись у ліжку і переглянути при тій нагоді газету. Перебігла очима першу сторінку і (як це роблять усі жінки) нібито для ощадности часу, щоби вдруге не обертати ґазети, — заглянула на останню сторінку. Велике оголошення „Захопленого сусіда" звернуло теж її увагу. Дивне враження охопило її. Сама думка про те, що „Захоплений сусід" шукає за нею нагнала гарячі рум'янці на обличчя і приспішила серце. Пані Зіна була справді чесна жінка. Ніколи і в думку не приходило їй, що вона хоч заміжня, а може ще чарувати мужчин своїми мигдаловими очима і збуджувати їх пристрасть своїми маленькими мов припухлими ґубками.

Аж тепер... „Бурачковий капелюх з білим перцем, бронзова нагортка і вулиця Генінґа". Мала їхати до св. Петра, але нагадала собі, що ще треба поступити до Пявки от і висіла біля Генінґа. Господи. Але хтож це такий? Здається, нікому не дала приводу до того, щоби її аж по газетах шукали. Ні. Це просто страшне. Якби так Роман прочитав це оголошення. Щастя, що він ніколи не заглядає на останню сторінку. Ну і ще це рятує ситуацію, що вона висіла на Генінґа, а чоловік знає, що вона їде до Петра. Ах ця мода!

Немов злочинець, що старається затерти сліди злочину за собою, пані Зіна з пасією віддерла останню карту з „Діла" і кинула в піч. Правда, Роман не любив, як вона іноді так знущалася над ґазетою, але якийсь викрут чейже знайде. Тільки цікаво, хто це був „захоплений". Так далеко їхала трамваєм і мимоволі оглядала всіх сусідів, та ніяк не могла додуматись, хто з них аж так глянув на неї, що аж через газету шукає за нею. І чому не дав їй пізнати цього ще у трамваю? Ага, правда. Таж з нею їхала ще Люба Равська. Він не міг до неї заговорити. А Люба? Гм... Таж вона має також бурачковий капелюшок з білим перцем. Може це вона? Ні, ні... Це напевне не Люба, а вона.

Дзвінок перериває думки пані Зіни. У кімнату входить саме Люба Равська. Видко, що чимось схвильована. Ні то вразувана, ні зажурена.

— Любцю, як то добре, що ти прийшла. Саме в цій хвилині я думала про тебе. Ти може маєш до мене яке діло?

— Та ніби так, ніби ні. Знаєш мій Ігорчик щось нездоровий, ні здоровий, а так якось марудить. Може є ще в тебе той сироп, що тобі записував доктор Боржинський для Стефуні? Вона, здається дістала від нього апетит, а апетит в дитини найважніша річ. Як зветься ... сироп?

— Чекай, тут десь була пляшечка з ... дам тобі. Але знаєш, мені трохи дивно, що ти вже так зранку прибігла. Чи Ігор лежить?

— Алеж ні, пішов до школи. Він властиво не хорий, тільки якийсь такий дивний. Та ... так при нагоді. Знаєш, поправді, то мені ... лік не такий дуже пильний. Я маю ще ... справу. Знаєш... автім... це неважне.

— Чому не скажеш ясно, про що тобі ... Любцю?

— Ет, бо то така дурниця. Я маю ... один дуже важний для мене ліст... Але ... дайн дінстмедхен ніхт цу гаазе? Чи ніхто ... не підслухає?

— Алеж ні! Це хіба тайна? Но, ... дуже люблю тайни. Катруся побігла ... „Торговлі". В хаті нема нікого. Отже ... свобідно виговоритись.

— Знаєш, Зінко. Я собі пригадую, ... гарні задачі писала в школі. Тиміш, ... кевич захоплювався ними, ворожив тобі ... менницьку карієру і потім страшенно ... ся, що ти замість на україністику пішла на ... томатику...

— Любцю, ти щось крутиш. Заки ... до кінця, я тобі хочу щось цікавого ... От, бачу що ти маєш також бурачковий капелюх з білим перцем, а я...

(Далі буде)

ПРЕСОВИЙ ЗАКОН ОБОВЯЗУЄ ВІД 28. Ц. М.

У нинішньому Деннику Державних Законів поміщений декрет президента Польщі про новий пресовий закон. Новий пресовий закон буде обовязувати від 28. ц. м.

—o—

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ ПРОТИ ВОРОЖОЇ ПРОПАГАНДИ.

ПАТ повідомляє: Уряди Польщі та Литви рішили підтримувати атмосферу взаїмного довіря та прихильности, що облегшилоб скору полагоду питань, які інтересують обі держави, та нормальні добросусідські взаємини.

Оба уряди вважають доцільним уживати впливу, щоб вістки і погляди, висловлювані у пресі, радіо і т. п. одної держави про другу державу, її інтереси, офіціяльні особи, уряд, умовини життя і т. п. були обєктивні й не мали неприхильних тенденцій.

—o—

НОВИЙ ГОЛОВА РАДІЄВОГО КОМІТЕТУ УССР.

Головою українського радієвого комітету заіменували Черненка. Його попередника, Харченка арештували.

—o—

СПІВРОБІТНИК ГЕРІНГА В ЛЬОНДОНІ.

До Льондону приїхав найближчий співробітник Герінга, шеф штабу міністерства летунства ген. Боденшац.

Преса широко коментує цю візиту. Німецька амбасада в Льондоні підкреслює, що ген. Боденшац є приватним гостем нім. амбасадора.

—oo—

ОКУПАЦІЙНІ СТРАЙКИ.

600 робітників окупувало хемічну фабрику Кольмана в Рубе, протестуючи проти збільшення годин праці згідно з найновішими декретами. Поліція силоміць усунула страйкарів, подібно як і в інших фабриках, де вибухли страйки.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИЧНІ ВІЙСЬКА ЗБУНТУВАЛИСЯ ПРОТИ УРЯДУ ЧАНКАЙШЕКА.

Як подає Домеї, комуністичні війська у південній частині провінції Гунан збунтувалися проти уряду та заняли низку місцевостей. Бунт поширюється.

КИТАЙСЬКА КОНТРОФЕНЗИВА НА КАНТОН.

Як подають з Гонкону, китайські війська довкола Кантону окружили місто з трьох сторін; у місті чути гук гармат. Японці поспішно фортифікують околицю.

ЯПОНІЯ ЗАБОРОНЮЄ ЧУЖИМ КОРАБЛЯМ ПЛАВБУ НА КИТАЙСЬКИХ РІКАХ.

Як подають з японських неофіційних джерел, японський консуль у Ганков повідомив представників чужих держав, що влада замкне плавбу на ріці Ган, яка є важною комунікаційною артерією; кожноразова плавба вимагатиме окремого дозволу. На Перловій ріці й на озері Деріп уже спинено плавбу.

—o—

НОВИНКИ.

— **Громадяни!** Звертаємо увагу на це, що у Львові при вулиці Собеського ч. 7. є кооператива „Фарбокрам", яка доставляє артикули домашнього господарства, косметику, фарби, та інші товари. Увесь дохід на „Рідну Школу".
2378 —10

— **Українські авдиції** із закордонних радієвих станцій слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— **З якнайкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. 1. пов., телефон 254-46. 1430 4-9—?

— **„Хром"**, Львів, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах ф у т р а жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перекрашує і переробляє уживані футра за найновішими фасонами.

— **Загальні Збори „Союзу Українських Професійних Музик"** відбудуться 11. грудня ц. р. в год. 11. зранку в малій салі Музичного Т-ва ім. **М. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича 5, III. поверх.** Зі звичайним порядком нарад. 2756

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 25. ц. м. в год. 7. вечір у власній домівці. На сходинах виголосить д-р Михайло Дубовий виклад п. н. „Уваги про звязки між печінкою та шкурою".

— **В четвер 24. ц. м.** публична збірка дозволена старостом Городським на ... Львової Ремісничої Бурси вул. Кохановського ч. 59 (давніше Кошарова 12). Всіх учениць є в бурсі 80, головно з фахових шкіл. Походять з усіх сторін нашого розлогого краю. Нехай ніхто не мине пушок і дасть свою лепту, що буде вжита на закупно потрібного інвентару розширеної бурси. **Виділ другої філії Т-ва дітий і опіки над молодю.**

— **Чергові сходини** українських адвокатів відбудуться в середу 23. ц. м. в год. 7-ій вечором у домівці СУА при вул. Костюшка ч. 5 (дім „Центробанку"). На сходинах виголосить реферат адв. д-р О. Марітчак про територіяльні та інші меншини та їхні права.

— **В „Молодій Громаді"** в четвер 24-го листопада ц. р. в год. 19. інж. Северин Пастернак виголосить реферат на тему: „Природні багацтва Карпатської України". Вступ для членів та введених ними гостей.

— **Три тижні зимових вакацій.** Шкільні кураторії підготовляють обіжник про цьогорічні зимові вакації з нагоди Різдва у вселюдних і середніх школах. Зимові вакації тревитимуть від 22-го грудня до 9-го січня 1939 р.

— **Ледви 5 відсотків дітей селян і робітників ходить до гімназії.** На основі оголошених статистичних даних виходить, що в 1938. р. в усіх гімназіях у Польщі вчилось 4 відсотки синів і доньок власників більших земельних посілостей, 3.7 відс. синів і доньок власників менших фільварків, 10 відс. дітей багатих підприємців і капіталістів, 4.9 відс. дітей адвокатів, лікарів і священників, 2.6 відс. дітей військових старшин і підстаршин, 27 відс. дітей урядовців та дрібних підприємців, купців, 11 відс. дітей ремісників, підстаршин, підурядовців і лиш 5 відсотків зпоміж учеників гімназій це діти селян та робітників.

— **Найменше 100 зол. нагороди.** Начальна Адвокатська Рада, пише польська преса, підготовляє постанову, що всі адвокатські аплі-канти мусять діставати місячно не менше ніж 100 зол. винагороди.

— **Іспити зрілости в зимовім речинці.** В найближчому зимовому речинці, себто в лютому 1939. р. кураторія львівської округи зорганізує звичайні і поширені іспити зрілости. Подання у справі допущення до іспитів зрілости можуть вносити кандидати, які не склали звичайного або поширеного іспиту зрілости і мають право ще їх здавати та кандидати, які мають право домагатися, щоб їх допустити до іспитів зрілости. Кандидати, які не здали іспиту зрілости, вносять подання до кураторії через дирекції тих гімназій, де не здали іспиту зрілости. Всі інші кандидати вносять подання безпосередньо до кураторії найдалі до 15. грудня ц. р.

— **Ревізія й арештування в Перемишлі.** В пятницю 18. ц. м. в год. 11-ій передполуднем прийшла поліція до п. Володимира Гоцького, власника книгарні в Перемишлі, і перевела в нього основну 2 і пів годинну ревізію у книгарні. Одночасно кількох поліціянтів пішло до його приватного помешкання та перевели ще вдома основну ревізію. По обох ревізіях поліція арештувала п. В. Гоцького і відставила його до арешту.

— **Кара за жовто-блакитні хоругвки.** На площі п. Олександра та Романа Істеревича робітники підтягнули нову каменицю під дах і — згідно зі звичаєм — вивісили таблицю, прибрану смеречиною та жовто-блакитними хоругвками. Саме напроти цієї камениці міська управа збудувала трибуну з нагоди переіменування Личаківської вулиці на вул. Ридза-Сьміглого. Отже якийсь військовий побачив жовто-блакитні хоругвки, повідомив про це поліцію, яка негайно приказала власникам новозбудованої камениці стягнути хоругвки. Коли ж вони відповіли, що хоругвок не вішали і не будуть їх здіймати, староство засудило Олександра Істеревича на 50 зол. грівни зі заміною на 10 днів арешту, а Романа Істеревича на 30 зол. або на 6 днів арешту. Засуджені відкликалися до суду.

— **Нещасливий випадок** трапився 15. ц. м. на стації лісної залізнички в Зеленій підчас маневрування льокомотиви, що їхала з Надвірної до Рафайлової. На перехрестю рейок льокомотива вискочила з рейок і зранила в ліву ногу Я. Гринишака, якого відвезли до шпиталю в Надвірній. Цією справою занявся прокуратор.

— **Страшна язва злодіїв.** По наших селах зростає з кожним днем число крадіжей і вбивств селян, що їх доконують злодії і грабіжники. Тому, що злодіям минають здебільша безкарно їхні крадежі, їх сміливість зростає щораз то більше. Дійшло до того, що злодії приловлені на горячому вчинку крадежі не втікають, лише стріляють до селян. Такий випадок

трапився на днях у селі Опаці, пов. Любачів, де до комори господаря Кухарського закралися злодії. Кухарський прокинувся і вийшов з ліхтарнею на двір. Тоді злодії стріляли до нього і зранили важко в черево. Кухарський по кількох годинах помер.

— **Знищили державний герб.** Ендецьке „Слово Народове" з 18. ц. м. пише, що в с. Боратині коло Поникви, пов. Броди хтось знищив вночі 12. ц. м. новопобудовану польську читальню Т. Ш. Л. Напасники зайшли до середини, де знищили портрети та державний герб. Вкінці облили нафтою сцену і підпалили її.

— **Мирову нагороду Нобеля** за працю в користь мира признали Нансенівському Комітетові Допомоги Еміґрантам.

— **Великі податки на кавалерів і розведених.** Варшавські політичні кола запевняють, що уряд наложить спеціяльний податок на кавалерів, які скінчили 23-ій рік життя, розведених і бездітних вдівців. Згаданий податок стягатимуть у формі додатку до доходового податку. З цього податку дістане міністерство суспільної опіки кілька міліонів золотих на суспільну опіку.

— **Ватага малолітніх бандитів.** Перед міським судом у Москві відбулася розправа проти ватаги 15- і 16-літніх грабіжників. До ватаги належала теж 16-літня дівчина Михайлова. Суд засудив двох провідників ватаги на кару смерти через розстріл, 11 на кару вязниці від 2-ох до 10-ох років, а одного увільнив від вини і кари.

— **Донька італійського короля виходить заміж.** Вінчання кн. Марії, доньки італійського короля з кн. Людвиком Бурбон-Пармою, братом б. цісаревої Зити, відбудеться мабуть в січні ц. р. Таку заяву склав журналістам сам князь у своїй віллі під Віяреджійо, де має намір мешкати також по вінчанню. З цією донькою італійського короля мав намір одружитися архикн. Отто Габсбурґ.

— **Грабунковий напад на ювилірську фірму в Льондоні.** На одному передмістю Льондону грабіжники напали на урядовця великої ювилірської фірми Л. Кута. Грабіжники звязали урядовця і заткали йому уста та відвезли його до гаражу дому ювилірської фірми Совго. Один із грабіжників забрав йому ключі до ювилірської крамниці, звідкіля забрав зі собою дорогоцінні предмети на суму кільканадцять тисяч фунтів штерлінґів. Опісля бандити вивезли свого вязня і кинули його до рова з водою. По їх відїзді Кут повідомив поліцію.

— **Страшна трамваєва катастрофа під Римом.** У неділю коло 4-ої год. пополудні трапилася страшна трамваєва катастрофа коло Аква Санта, 10 км. від Риму. До катастрофи дійшло тому, що два трамваї наїхали на себе зі страшним розгоном з протилежних боків і вбилися один у другий. Один з трамваїв віз подорожніх на кінні перегони на площу Канеля, другий вертався до Риму. В катастрофі згинуло багато осіб, понад 100 є ранених, з того 50 смертельно. На місце катастрофи приїхало негайно з Риму багато авт з лікарями і перевязочними матеріялами. Ранених відвезли до шпиталів у Римі, де померли вже 3 жертви катастрофи. Слідство виявило, що до катастрофи дійшло тому, що зіпсувалися гамульці.

—o—

✝ Посмертні згадки.

Омелян Царевич, б. старшина артилерії УГА, професор фізики в гімназії в Тарнові, помер 20. ц. м. в шпиталі в Закопанім. В. Й. П.

—o—

Спорт.

ЛЬВІВ — КРАКІВ.

Як повідомляє польська преса ПЗПН рішив на своїм засіданні в понеділок 21. ц. м. змінити своє первісне рішення щодо змагань Львів — Краків, що їх перенік був на весну чергового року та назначив ці змагання на неділю 27. ц. м. у Львові. Поки що невідоме, як поставиться до цього рішення Краків, який домагається, щоб ці змагання відбулися у Варшаві.

Театри.

Великий Театр

Середа 23. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Четвер 23. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Пятниця 25. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Український Театр ім. І. Котляревського.

ЖОВКВА:

23. XI. Лісова пісня.

З Жовкви іде Театр до Кам'янки Струм.

Український Театр ім. І. Котляревського.

КАМІНКА СТРУММИЛОВА:

24. XI. Маруся Богуславка.

ЛЬВІВ Театр Різнородностей. Нар. Дім:

2. XII. „Кирка з Льолею", поч. 7.45 веч.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

Стадниківної).

МИКУЛИНЦІ:

23. XI. Подвійна бухгальтерія.

24. XI. Люди на кризі.

25. XI. Хам.

26. XI. Нітуш.

27. XI. Гриць.

Потім іде театр: Тернопіль, Збараж.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

РОГАТИН:

23. XI. Ой не ходи Грицю.

24. XI. Наталка Полтавка. З нагоди 100-ліття Батька Української Сцени Котляревського. В ролі возьного виступить найкращий в цій ролі на Великій Україні п. О. Левитський.

БЕРЕЖАНИ:

25. XI. Безталанна.

26. XI. Дай серцю волю.

27. XI. Мати наймичка.

28. XI. Мазепа.

29. XI. Наталка Полтавка. З нагоди 100-ліття смерти батька української сцени І. Котляревського.

КІНА.

АПОЛЬО: „Пригоди Томи Соєра" (на основі Твейна).

АТЛЯНТИК: „Алібі".

БАЛТИК: „Подвійне подружжя", „Вірмені".

ВАНДА: „Чарівниця з Салем", „Кід Галагад".

ҐРАЖИНА: „Парижанка" з Даніелею Даріє.

ЕВРОПА: „Вязниця без крат".

ЕМПІР: „Царівна Сніжинка" Вальта Диснея.

КАСИНО: „Товаріш" (Кольбер, Боєр).

КОПЕРНИК: „Ультимат" з Дітою Парльо та кольоровий додаток.

МАРУСЕНЬКА: „Професор Вільтур".

МЕТРО: „Історія одної ночі".

МІРАЖ: „Жозета" (Сімона Сімон).

ПАКС: „Пані міністер танцює".

ПАЛЯС: „Границя".

МУЗА: „Гріх молодости".

РАЙ: „Верес".

РІЯЛЬТО: „Я помилився".

РОКСІ: Олімпіяда дві частини разом: „Свято народів", „Свято краси".

СВІТ: „Серце і шпада", „Дочка генерала Панкратова".

СВЯТОВИД: „Остання ніч засудженого", „Построх опери".

СТИЛЕВЕ: „Марко Польо" і ревія з Фалішевським.

ТОН: „Смертельні вороги" (Кен Мейнард), „Шікаго".

УТІХА: „Останній акт помсти".

ХИМЕРА: „Солов'єйко" Шерлі Темпль.

ФОТОПЛЯСТІКОН:

(пл. Марійська)

„Історичні дні прилучення Австрії до Німеччини".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":

(вул. Коперника ч. 11 нім ф-и Каїм і Син)

„Коте д' Азір".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 23. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Добрийдень наймолодшим, оповідання, мельодії, пісеньки, 11.00 Для шкіл: „Як кравець Кропчинський шив дірчатим нові футерка" авд. для молодших дітей, 11.15 Популярний концерт із пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Симф. музика з пл., 14.45 Приділька і домашній промисл, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Наш концерт" авд. для молоді, орх., 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.20 Скандинавська музика з пл., 17.00 Польські та займанщинські війська в перших днях незалежности, 17.15 Кантата Баха: „Шлейгт штіллєнє Вельє" у вик. міш. хору, орх., квартету солістів, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Молодь перед мікрофоном: „Іванъ верба" на осн. Раорта, 18.30 Авдиція про мову, 18.40 Чи справді в здоровому тілі здорова душа?, 19.00 Відгомони Італії, розр. концерт у вик. орх., мандоліни, спів, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 Оповідання про Шопена, форт., 21.45 „Темпераменти" говорена повість А. Цвойлінського, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танц. музика у вик. орх., 23.05 Закінчення авдиції, 23.30—23.55 Спів. recital Ф. Плятіани у супр. форт. (Варшава II).

Четвер, 24. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Популярна музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 „Глухий співець — Бетовен" муз. поранок для вселюдних шкіл у вик. смичк. квартету, форт. і симф. орх. з пл., 11.25 Орх. концерт із пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Гутірка техніка з молоддю, 15.15 Клопоти та ради: Песовий день, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Промисл і оборона краю, 16.35 Дебісі: Рапсодія на саксофон і орх., з пл., 16.50 Концерт оп. орх., баритон, 17.40 Спогади з ПОВ, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Для села: Про заложення хліборобства, Популярна музика з пл., 18.30 Про титули муз. творів, 19.00 Розр. концерт у вик. орх. і хорів, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 Театр Уяви: „Кордіян" Словацького, з муз., 22.00 Спортові вістки, 22.05 Опіка над матірю та дитиною, 22.25 Радіотехнічні вістки, 22.35 Літер. фрагменти: „Лад серця", 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Орх., спів, форт. (Варшава I Рашин).

Пятниця, 25. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Година господині: Про обряди в листопаді, ради, вістки, легка музика з пл., 11.00 Для шкіл: Авдиція для старших дітей, 11.25 Давні танки, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 Музика з пл., 14.30 „При кужілю" фрагм. із „Мужиків" Ст. Реймонта, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Розвязка звукової загадки, 15.25 Спортовий порадник, 15.35 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Гутірка з хорими, 16.30 Класична музика: віол., флет, форт., 16.55 Старі та молоді, фейл. Каден-Бандровського, 17.10 Популярна форт. музика на 4 руки, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Муз. фрагменти із „Левині серця", 18.30 „Як вийшли займанці з Кракова в 1918", фрагм. із пн. Русінека „Буря над брукон", 18.55 Розр. концерт у вик. орх., скрипка, тенор, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 „Темпераменти" говорена повість А. Цвойлінського, 21.15 Симф. концерт: орх., скрипка, 22.30 Поезія золотого віку, 22.45 Музика з пл., 22.55 Інформаційна авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Серенади з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 23. листопада 1938.

БЕРЛІН 18.00 19.00 Веселі мельодії, 20.20 21.00 Орх. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Вок. концерт, 22.15 Танц. музика, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 16.00 „Кава по-віденськи" веселе пополудне, 18.35 19.00 Веселі мельодії давніх часів, 22.30 „Музика з Відня" розр. концерт, орх., сол., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Соната г-дур Брамса на форт. і скр., 22.20 Серенада оп. 141 Регера, КОПЕНГАҐЕН 18.00 Гавайські дуети, 22.20 Іт. пісні, клясична музика, ЛЯҐТІ 18.30 Пісні, МІЛЯНО 20.20 Розр. музика, 21.00 Сопран, форт., 21.50, 22.00 Джез, РАДІО ПАРІ 18.05 Орх. концерт, 19.15 Пісні, 20.30 Форт., 21.30 Віол., 22.00 23.00 Розр. програма, РИМ 21.00 22.00 Комедія, 23.15 Танц. музика, СТОКГОЛЬМ 15.00 Розр. музика, 19.50 Рапсодія на теми Ліста, 21.30 Спів.

Четвер, 24. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.00 Нар. пісні, 17.00 Німецькі пісні, 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 Спів, 21.30 Нар. пісні, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 21.00 22.00 23.00 „Андрій Шеніє" оп. Джордана, ВЕЖА АЙФЛЯ 21.30 22.00 „Фіделіо" оп. Бетовена, ВІДЕНЬ 14.10 Розр. музика, 16.00 17.10 Орх. концерт, 18.15 Сонати на скр. і форт., 19.00 Розр. концерт, 22.15 23.00 „Андрій Шеніє" оп. Джордана (III. і IV. дія), ГАМБУРҐ 19.40 20.00 21.00 „Опир" оп. Маршнера, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Шпорові твори у вик. солістів, КЕЛЬН 20.10 21.00 22.00 „Кармен" оп. Бізета, МІЛЯНО 17.15 Вокальний концерт, 19.40 21.40 Розр. музика, 21.00 Комедія, МІНХЕН 15.00 Для дітей, 19.20 Орх. концерт, 20.10 21.00 22.00 „Юлєта" оп. Легара, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Форт., 19.30 Спів, 20.00 (після комунікату) орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.50 22.00 23.00 Симф. музика, РИМ 17.15 Танц. музика, 19.40 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. музика, СТОКГОЛЬМ 21.15 Концерт квартету, 22.15 Солісти.

Пятниця, 25. листопада 1938.

БЕРЛІН 17.00 Соната Ц-дур Бетовена, форт., 18.00 19.00 „Із рукописів" нова розр. музика у вик. сол. і орх., 21.10 Вечір оперетових мельодій, БІЛГОРОД 20.00 21.00 (після комунікату) 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Розр. концерт, 15.30 Концерт солістів, 18.00 „Веселий Бах", 18.40 19.00 Нар. мельодії, пісні, танки, 20.10, 21.00 Симф. концерт, 22.30 Танкова музика, ДРОЙТВИЧ 20.20 21.00 „Паяци" оп. Леонкавалля, ЛЯҐТІ 16.00 Військова орх., ЛЯЙПЦІҐ 15.20 Тріо на альтівку, скр., віол., Бетовена, 19.00 Судетські мельодії, МІЛЯНО 17.15 Танкова музика, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, МІНХЕН 18.20 Концерт солістів, альт і форт., РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Форт., 19.30 Пісні, 20.00 (після комунікату) Концерт легкої музики, 21.15 Віол., 21.30 22.00 22.00 Театр Уяви: „Тріколор" драма Л. Стрінґера, РИМ 17.00 18.00 Трансм. з Академії св. Сесилії, 21.00 22.00 „Повер зі доппе" оп. Белініо, СТОКГОЛЬМ 20.45 21.00 Симф. концерт, 22.15 Військ. орх.

БІРЖА

Львів, 22. листопада 1938

ГРОШІ

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.32—89.7%, Доляри америк. 5.31.00—5.28.5%, Доляри канад. 5.26.00—5.24.00, Фльорени гол. 290.14—288.0, Франки фр. 14.18—14.00 Франки шв. 121.00—119.80, Фунти анг. 25.3—24.99, Гульдени данц. 100.25—99.75, Корони чеськ. 10.75—10.40 Корони дун 111.25—111.55 Корони норв. 128.70—125.3, Корони шв. 130.54—128.55 Ліри італ. 19.60—19.00 Марки фінлян. 11.19—10.90 Марки нім. срібні 92.01—90.00 Тель Авів

Папери

4 і пів проц. внутр. 67.20—65.00 3 інв. 1 ем. 84.25 серія 92.75, 2 ем. 83.25 серія 91.50, 5. конвер 67.75, 4 прем. дол. 42.50 4 консолід. 68.25—68.00

Акції.

Банк Польський 132.00 Цукор 35.50 Вугіль 35.00—34.25, Ліллпоп 18.25—16.75 Островець 65.50, Стараховичі 43.50.

Тенденція неодностайна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 22. листопада 1938

1 кг. масла десер. бльок без оп. 3.25 зол.
1 кг. масла бочкове вел. з опак. 3.30 зол.
молоко 19—20 сот.
копа яєць 1.8 зол.

Тенденція на масло та молоко слаба, на яйця сильна!

Подяка.

Комітет Брат-братові складає щиру подяку пп. Голові Союзу Українок ... Басовій і Голові Народн. Дому в Тернові ... за прийняття ... еміґрантів ... і за ... батьківську опіку.

За Комітет: Ольга Ціпановська.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...